Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйл 1923 шера дезв ◆ ОРШОТ, 2 МАЙ, 1983 ШУ. ◆ № 53 (6776). ◆ Мах 3 кеп.

Берригача советски халкъаца цхьана Цхьоалаг1а май — дунен халкъашта юкъера барт-цхьоаг1он Ди дездеш хилар Нохч-Г1алг1айчен къахьегамхой. Цар хьакьекхар парте XXVI съезда, КПСС Центральни Комитета майски ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенеш, цхьайттала1ча пятилетка заданеш кхоачашъеча хьинаре даакъа лаца шоаш кийча хилар.

КЪАХЬЕГАМА, ДАГАЛАТТАЧУН, БIАЬСТАН ЦIЕЙ

Москве ЦIеча майда тIа хинна ЦхьоалагIча майна хетаяь демонстраци

Ма хоза да лаьтта а цу тIа лела саг а...

Зиза теха а бIаьстено эргадаьккха а да лаьтта, машарех къахьегамен лаьтта. Вай планета кхел сага бе йоалл. Из къаьстта ира холу тахан, къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча солидарноста дийнахьа.

Къахьегам, машар, май! Пролетариато цхьана вIашагIтехад киз - Iоткъама духьаларча къовсама, вошалеи кортамукъалени символ хинна уж дешаш.

«Цу сийлахь - боккхача къовсаме ший дуне латт вIашш духьалъэтта: капитала дунен къахьегама дунен», — 1904 шера «ЦхьоалагIа май» яхача прокламаце тIа яздаьд В. И. Ленина.

РСДРП шоллагIа съезд хинначул тIехьагIа Российски социал - демократически болхлой парте ЦК а Центральни органа а цIерагIа кепатехаяр из.

Планета цхьагIча даькъа тIа котдаьнпад къахьегама дуне. Социализма хьалхарча мехка да хиннав къахьегача сагах, хIаьта къахьегамах сага сий ду дерттера хIама а хиннад.

Сий а хоастам а хилба къахьегарга хьежна! — ях вай тахан юкъерча тIуланха хIара саго юкъехьоча даькъа мех беш.

Лаьттан тIара вахар хIалах а да деш, из тоадара эш вайна къахьегам. ХIаьта машар чIоагIбарах гу советски халкъа - хIама хьакхоллачов ший ирва. Советски Iаьдал даькъачо хана тIаийцача Машарах йолча декретагара дезз КПСС XXVI съезда дезтъэлагIча шерашта лаьрхIа тIаийцача машара Программега кхачамлца, — ишта ба вай ерригача планета тIара сигале цIена хилийтара коммунистий парте хьабена никъ. Тахан сийрда къег из юхадийнденнача бIаьстан лаьттан тIа. Таханарча Iуйрийна Iалаьмате доккха, хоза зиза санна я ЦIе майда.

ЦхьоалагIа май планета берригача къахьегамхой да, пхьабакъда, цун дог укхаза, Москвай центре деттаду 1918 шера дезз. Цу хана Кремла юхе гIолла чаихьадар эттара хьалхара советски демонстраци. 65 шу хьалха ЦIеча майдан тIа из тIаэцаш хилар В. И. Ленин.

ГУМ-а здани цIейна хоазьача композицена юкъе да К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина портреташ. Шай къаьстта кхел йолаш я марксизм. Хано цIаьнкха ца хинна коталонаш яхийтай цунга. Тахан аламлента ба тьехам а йолаш йола социалистически общество а. Империализмацарча къовсамашка цо ше лораьй, хIаьта бIубенна дIахьалхашкаьь укаш а я.

«Коммунизма коталонга дIахьалхашка гIо!» — тIахьех майдан тIа оттальча паннос. ЦIеча сурта тIа — сийрдача лерхIачунга никъ хьеха къахьегамхой колоннаш: «КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъергхьа», «Кхачан программа чакхьлкхар — берригача халкъа гIулакх!», «Дерригa низаш тIадахийта КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш кхоачашъяра!» яха дешаш.

Болхлочун низ болча нулго цIелг тIахьокх «Дерригa низаш дIале машара тIехьарча къовсама!» яхача лозунга. Из панно латт Исторически музея здане тIа. 1 Мая сийна даьча КПСС ЦК ТIахьехамашка планета халкъашка кхайкарал ду империализма, милитаризма, реваншизма агрессиви лерхIараш цIенхашттa юхатоха, аьнна. Аллха низаш вIашагIтохарца мара калрглц ядерни тIема кхерам дIабаккха, кхохкам кIаьдбалар лораде а кIоарде а.

Ядерни герз юкъедоаладара, хьалхарчунна ядерни хIама тохара доктринана ак аларо машара гIулакх ду. Цудуьа дерригача мехкашка чIоагIла хьаллаьцай Варшавски договора предложенеш, машаре цхьана дахара йоккхий торонаш кхохкам кIаьдбара делама тIаберзабе лерхIа советски машара инициативаш.

КIин канаш, марс а жIов а, хьалбоалача маьлха зIанараш гуш йола лаьтта — къаьнарча Кремлевски пела тIара таханарча ден символика. Юккъе, Сенатски баш-ня тIа — Советски Союза герб. Цун шинна оагIорахьара союзни республикай гербаш. 15 байрахах хьаьбача гIозаро го баьб майдан тIа лаикха урагIъяхийтача СССР Пачхьалкхен байракха.

ЦIей дIадоладала минуташ мара йисаяц.

Трибунаш хьалъюа парте а къахьегама а ветеранаша, Октябрьски революце а Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа а дакъа лаьцараша, партийни, советски, общественни организацей викалаша. Хьалхарча пятилеткай ударникашта уллува ба тахан производстве хьалхалаттараш. Бийха баьхкачарна юкъе ба йоалаш бола Iилманхой, культура деятелаш. СССР летчикаш - космонавташ.

Укхаза ба доазол дехьара дунеха а хьаьший: Цхьоалагiча майна хетаьча торжественашка социалистически дахлен столице яьхкай ерригача континентий бIаь совгIча мехкара профсоюзни а болхлой болама а делегацеш, профсоюзий Дерригдунен федерацe, кхыча дунен халкъашта юкъерча организацей делегацеш, машара а халкъашта юкъерча доттагIлен а тIехьара къовсамхой.

Мавзолея хьалхашка кийсача мутIарех дIаоетт колоннаш. Уж ба къахьегача Москвас майдан тIа бахкийта дикагIа болх болхлой, цун сий а низ а хьатойташ бараш.

«Ура» яхаш цIогIарча детташ, дIаьхдаь, чIоагIа тIоараш а детташ москвичаша а столица тьаьшаша а дег тIара тIаэп Коммунистически парте а Советски пачхьалкхен а кулгалхой. Мавзолея центральни трибуна тIа хьалтIайовл новкъостий: **Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков.**

Трибуна тIа ба гIорбаьнна советски военачальникаш.

Iуйрийна 10 сахьат даьннад. Кремлевски курантаща тIехьа хьахоз цIей дIадолаларах хоам беш йола фанфараш.

«Даькъала хилде 1 Май — империализмана духьала, машар, демократи, социализм бахьан лоаттабеча къовсаме къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон Ди!» — дек майдан тIа. ХIаьта майдан тIарча вахе «Ура!» аьле жоп лу.

Мавзолея оагIорахьа хьатIаерзальча стенда тIа ба «Массе мехкий пролетареш, вIашагIкхета!» яха тIехьехам.

Пролетарски, социалистически интернационализма принципашта тешаме йолча КПСС-о вежарашха доладоаршал лу коммунистически а болхлой а партешка, социалистически мехкий халкъашка, машара а социальни прогресса а хьашташ дезв лоархIаш мел волчунга.

Халкъ а парти а вIашагIкъаста йиш йолаш дац. ХIаьта цунах латт советски строй низ. «...Парте шийна хьалхашка оттадаьча де лерхIараша а декхараша а къаьгта хьагойт берригача советски наькъа датардараш а нашна эшараш а» аьнначa КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова дешашта гобаьнкха цIе хIада доалл.

Парте еча йоахкоина хьинаре болх барца жоп лу къахьегамхоша. Байракхашта, лозунгашта, зизашта юкъе да Еррисоюзни коммунистически субботнике даакъа лаьцача москвичий рапорташ. Столице вахача 8.7 миллион саго В. И. Ленин ваь 113 шу дузади хьинаре болх барца белгалдаьккхар. Пятилетка фонде дIахьошадаьд 24.7 миллион сом.

Майдан тIа да КПСС ЦК Политбюро члений портреташ. ЧIоагIа «Ура!» а оалаш хестаю Советски Союза ленински Коммунистически парти.

Мавзолея трибуна тIа хьалтIабовд пионераш. КПСС а Советски пачхьалкхен а кулгалхошта зизаш лу цар.

Лоекхаш торжественни марш а йолаш майдан тIа боал столица районий викалаш. Хьалха ях Москва городатурпала байрах.

Серго Орджоникидзе цIерагIча станокашъеча завода колонна тIа я «Парте задаваш кхоачашъергхьа! «Дон-1500» яха комбайн хьаьра эша оборудовани ханал хьалха лургьа!» яха дешаш тIадола транспарант. ЦхьоалагIа май хьатIакхоачаш «Серп и Молот» яхача Харьковски заводa автоматически ях линии кийтъ» йоаленнай завод. Предприяте хьаю ЗИЛ-а, ГАЗ-а, УАЗ-а. Ярославски моторни завода эша техника.

Валха эффективность лаккхар — из да коллектива тIакхача гIертар. Цунга кхаче йиш хулийт чIоагIача къахьегама а производственни а дисциплина. «Порядок оттаяра цхьанкха тайпара капиталовложенеш эшац, хIаьта найда боккха лу», — белгалдаьккхар Ю. В. Андропова станокашъераща вIашагIкхийттача хана. Москверча кхыча предприятешца цхьана завода коллективо дIайолайир дисциплина чIоагIъяра тIехьара инициатива.

Юкъарча къахьегама хьалхара бехктокхам чIоагIа кхетабар — хIара станокашъечох йоалла дика оамал, — йоах наладчика, Октябрьски Революце а Къахьегама ЦIеча Байракха а ордена лелаеча В. С. Богословке. Тахан из цIей колоннана хьалха воагIа. Из оамал дика гучайоал цхьан нарядагIа болх беча хана. Предприятера яхаш гаргга бригадаш прогрессивни методагIа болх беш я. ХIаьта цох хьакиннар гIадвугаш да. Тха бригада, масала, хIара дийнахьа 120—130 процент кхоачашъю заданк. Къахьегама коллективех долча Закона проект ювцача хьинаре даакъа лоац станокашъераша. Из къоабалъярца цхьана оаха кхетаду цо коллективни бар айбаь ца Iеш, хIара сага а бехктокхам айбелга. Из оаха дика кхетадаьд: хIара болхлочо лаьрхIад заводах образцови яха цIи туллача шийгара доагIа даакъа юкъедахьа.

«Советски Союза къахьегамхой! 1983 шера планаш, XI пятилетка заданеш дерригача хьокхамашта кхоачаш а тIехкхоачаш а яра тIехьарча социалистически яхье байракх лакхагIа айе!» яхаш дек КПСС ЦК ЦхьоалагIча майна дахьча ТIахьехамашцара дешаш.

«КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш кхоачашъергхьа!» яха дешаш тIаяздаьча транспаранташта кIал латт Лихачева цIерагIча автозавода коллективо телача рапортий мутIараш. 1983 шера баьбетта планал совгIа арахийцай бIаьш грузовой автомобилаш. Ханал хьалха. 1 Май хьатIакхоачаш юрта боахама сенай йиъ миллион сома мах-ха продукци.

ЗИЛ-а вахаре лоархIаме хIама хилар КПСС XXVI съезд хинначул тIехьагIа «Къахьегама, материальни, энергетически ресурсашта кхом беца Iалашар духьа Iилмана, техникана карагIдаьннарех шерра пайда эцийта Iалашдара Москвай городa цхьайолча предприятей коллективнай инициативах» болча КПСС ЦК социалих Мехка эттара хьалхарчарна зиловцаша пятилеткана лаьрхIа кийчдаьд къахьегама, материальни, энергетически ресурсашта кхомбара социалистически декхараш. 320 миллион сомаа духкагIа экономически пайда бе лерхI цар.

— Из боккха хьокхам хьакхул тха бригадаша, сменаш, участкаш, хIара болхлочо деча, — дуьц Социалистически Къахьегама Турпала зуборезчика Е. М. Ефремова. — Заводе коллективни формагIа къахьегаш ба 54 эзар саг. Хозрасчетни бригадаша хIара бетта бIаь эзар сом экономи ю.

Дика гIулакхаш дIадоладераш ба коммунисташ. Цар инициативагIа предприяте аттестаци йир 15 эзар гаргга йолча белха моттига. Цхьанкха хIама дIа ца дохийташ, аллха къахьегам вIашттIехьбоаккхилга эргадоаккхаш тоадаро, оборудованега. ХIара сагага бизаргIа болх байтара чотагIа дIадахача шера кхыча болхашка хьожаве мукъавалийтар 500 совгIа саг.

Дукхачун а кIезигачун а кхомбар, организованность а кхетаме дисциплина а хилар ишта да КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенешта автозавода коллективо луш долa жоп.

«Парижская коммуна» яхача кога гIирс беча фабрика колонне я заготовщикий бригадир, СССР Пачхьалкхен преме лауреат Л. Н. Одинокова. 1 Май хьатIакхоачаш цо кхоачашъяьй пятилетка кхаьшерен ах шерен план.

— Наха духкагIа дика а эшаш дола а товараш далар, уж производства кхоачамин темпаел сихагIа арахецар — ишта да Iахан яйгача промышленноста хьалхашка парте оттаду декхар, — йоах цо, — цунах гу тха коллективе къахьегача хIаранена ший граждански декхар. Наха тха продукци кьердаш хилар хIара дийлахьа дегIадоагIа. ЦIенча дет тIара мукIарал де доагIа, ерригача торонех пайда эцаш ца хилар а, дерригa кхоачамаш эцачоа тIадерзадаь ца хилар а.

Хьахоз советски халкъ — коммунизм хьалъешдар, цун толамаш дуьдувлача латта Коммунистически парти хестаеш доаха ловцаш. Парте кхы лоархIамегIа йоакхо ац, къахьегача наькха хьал-торо тоаяраl йоккхагIа. Колоннашка — КПСС ЦК Политбюро члений портреташ, къахьегама коталонех дола рапорташ.

ЦхьоалагIча мал сийна тIаийна социалистически декхараш толаме кхоачашдаьа 1-ча домостроительни комбината В. Г. Борисов керте латтача комплексни бригадо. Дукха ха йоаиаш дикагIйола коллективаш гуччахьарча письмоца тIакхийхаб гIишлоний конвейера беррига а доккхашхой балха темпаш а дянал а лакхъяра. ерригача звеньяшта юкъе вIашш дага долаш цийсбаь болх бера, из халкъбоахама юкъметтерчарех цхьа проблема я. Цу кхайкарав кIал цуьт нидаьд Борисова а. Тахан из а на къахьегамарча ший доттагIашца цхьана цIей дездеча колоннашта юкъе.

Хьалхалаттача бригада къахьегам массанена а гуш ба. Цо хьалъоттадир Хорошевски шоссе цхьан каталогагIа дола унифицированни деталех вIашагIделла кердача серегIа дола хьалхара цIа. ХIанз городе бIаьш да цу тайпара, архитектурни купага диллача бе-бен, бахачарна болча аьттонга а дикалга а диллача цхьатаррен дола цIенош. «Болхлой инициативана — инженерни новкъостал» — письмо - кхайкаралчарча цу дешаша чулоац ДСК-1 Iоаль опыт.

— Тхона карагIдаьннараштa юкъе да пролетарски интернационализма принципашта мутIахьа хилар, — белгалдоах В. Г. Борисова. — Вайна машар беза, хIаьта гIишлош хьалъяра Iалаьмате йоккха майда а хинча дIаэттача вей мехка, къахьегама толамаш а доахаш машара тIехьа къовсаш доаттабу оаха. СССР хила а хиннай, я а я, хург а я планета тIарча дерригача халкъий машара йиза йола чIоагIале. Вай массане а йиза къоабалъю КПСС а Советски пачхьалкхен а машар бераш йола политика. Вайна хов вай хIама хьакхоллара къахьегам лорабеш дакал дола Советски Героашцара Низаш, Варшавски Договора оборонительни Союза низ болга.

«Даьггала хийла марксизм - ленинизм — даим дийна хургбола революционни интернациональни хьехар!» — дек майда тIа.

Маркс а Ленин а Iилман социализма бух хьанхеллар, цуп гIулакх дIаходихьа сийлахь - воккхавар, вай парти хьаьлр. Цар цIераш даим вIашш уллув латт. Уж къаьста йиш йоалаш вIашш ишаенна я цаI болча марксизма-ленинизма тьехамца, исторически вIашш дувзалуш да Карл Маркс ваь 165 шуя РСДРП II-ча съезда 80 шуи дизар.

— Транспаранташка, къахьегама коллективай рапорташка тьежача дикагIа кхетаю аз сай вахар царна хетаь йола Маркса а Ленина а идей сийле, — йоах 1916 шера дезв КПСС член йолча, къаьнагIйолча инженера - энергетика А. Н. Колпаковас. — Марксизм творчески дегIайоалаяро торо хилийтар 1903 шера большевикий парти, кердача тайпара йола парти хьакхолла. Цу парте мара вIаштIехьдаланзар паргIатонна тIехьарча пролетарията къовсама керте отта а, коталонца Октябрьски революци чакхьякха а, дунен тIа эттара хьалхара болхлойи ахархойи пачхьалкхе хьакхолла а, дегIаена социализм хьалъе а. Марксизман - ленинизман идеяш заим яхаргхилара тешал ду социалистически содружества мехкашта карагIдувлачар, дунен халкъашта юкъерча коммунистически а, болхлой а, къамаш - кортамукъален а боламаша доахача толамаша. ХIара советски саго а доккхал деш санна, ал а доккхал ду вай дакъа а лоацаш революционни идеяш чаккъювлаш хиларах.

Капитализмаца дов де дIаэттачар тIехьe а тIехьен тIехье а я тахан Войтовича цIерагIча вагонашта ремонт еча завода коллектива дикагIйолча викалашта юкъе.

ЦIакхха а дицдалийта яиш йолаш яц истори. Цун лоархIамболла оагIонаш йитай вайна московски вагоноремонтникаша. 1894 шера А. И. Ульяновен М. Т. Елизаровен даакъа а лоацаш, мастерскешка вIашагIъеллар болхлой социал - демократически кружок.

Доккха революционни хьинар гойтар вагоноремонтникаша 1917 шера Октябрьски деношка. Хозахета дац цу заводa хIанз лелаеш яр юнкерашца латаш Кремлевски пена уллув ийпача, революце турпала, аьшпахьара, большевика Василий Ермолаевич Войтовича цIи хилар.

1918 шера 19 июле болхлоша дехарегIа, В. И. Ленин вагоноремонтникаш болча хилар. Къахьегама дисциплина чIоагIъе, мехка дукхагIа ялата маршруташта эша вагонаш тела аьнна бьъча тIадиллар денале программа а хинна дIаэттар болхлошта. Ялата поездаш вIашагIъехка новкъостал даь Iанзар ремонтникаш. Большевистски парте а Советски пачхьалкхен а политикана пропаганда яра керда форма а хинна дIаяхар, хIанз вай деношка а цар традицеш кхадийнъь «Молодогвардеец», «Ленински комсомол» яха агитпоездаш санна, цу хана хьаль ленински агитпоездаш.

Хьалха мастерскеш хиннараш машинаькъа вагонашта ремонт яра мехка керттера предприятеш а хинна дIаэттар. Вагонашта ремонт яра Москва — Курская - товарная яхача станцена договор я завода, ях лелаю Минска, Днепропетровска, Ленинграда вагонашта ремонтъераша. 80-нел совгIача предприяте Iомаю московский опыт, холу цар деш дола гIо.

Къахьегама Москва бIубенна хьаэттай цхьоалагIча маерча хьажаре. Керда колоннаш хьатIаювл Майда тIа.

ТIема а къахьегама а совгIаташа къегаш майда тIарча Iаькъашта йолла чаккхйоал «Компрессора» болхлой гвардя. ТIема хана легендарни сийле яьккхар цун продукце — гвардейски миноментаща «Катюшаша», машара деной сийле — ший тайпа кхыйоаца холодильни оборудовани.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, заводо укх шера промышленноста а юрта боахама а лургьа 5.400 холодильни установка.

ТIехьентара тIехьента доалаш хьадоагIа шоай предприятех болхлоша доккхал делга. ветераний говзал а опыт а, даьй гIулакха тешаме хилар.

«Сий дола ветеранаш! Катирхой хьехамчаш! Къона тIехье хьалкхе Коммунистически партех советски халкъан революционни, тIемаш къахьегама традицеш I а! КПСС ЦК ТIахьехамашцара уж дешаш Н. Н. Степановна доагIаш да. Ах бIаь шу совгIа ха я цо «Компрессоре» къахьега. Кхо орден еннай цунна. Боккъонца вола болхло, лерхI ветерана, дехкарийла ва, шийна тIехкьа хьалъоттаргбола болхлой кийчбе. Н. Н. Степанов керте латтача цехе хьахилар вай мехка чакхьлина сквозной яха къахьегама почин.

Цун инициатор вар тахан демонстраце колоннашца вода Степанова Iомаваь воккхагIвола мастер М. А. Подпорин.

Шай хьехамчагара къахьегама эстафета хьа а яйпа, цо кулгалду цеха. Цига болх беш ва «Къахьегама Сийлен» орденийн визза кавалер вола токарь В. А. Лунев.

«Производстве тIехдика лостам хилийта» яхача леламa юкъе даакъа лаца беррига москвичаш тIахьийхача коллективашца я тха завод а — йоах М. А. Подпорина. — Вай дикагIа къахьеге, дикагIа дахарг а ма дий. Вайна улув, коммунистически бригадай, цехий мутIарашка, моттиг яц «летунашта», мекъачарна, къахьегама, производственни дисциплина телхаечарна. Леладеро харцахьа долга дIахийта а ца Iеш Закона кизаца а дувца лела бара. Из торо хулийтаргъя тахан вай берригача халкъо шерра проект ювцача къахьегама коллективаех долча СССР Законо.

«Агропромышленни комплекса балхахой! Тешаме Iалашбелаш мохк кхачан продукташца, юртбоахама байдалие!» Шерша байракхаш, терка кIа канаш дахьаш ЦIеча майдан тIа боал Тимирязевски академе викалаш.

Тимирязевский гIулакхех планех дуьп студенташа, преподавателаша, Iилманхоша дахьача стендашa 1983 шера академес кийчвергха 3.5 эзар совгIа къона специалисташ, юртбоахама производства кулгалхой, Iилман балхахой, преподавателеш.

Царех дукхагIа бариш къахьегаш хургба Россе Iаьрика доапача лаьтта зоне. Iилманхоша низ тIаберзабаь лаьтта леладара зональни системаш эргайсахаш тоаяра ленаш тахкара, къахьегам вIаштIехьбаккхара а кулгалдара а керда прогрессивни формаш юкъейоаларa, лаьттаи хьувкъам дукхагIа балара, мехка агропромышленни комплекс дегIайоагIача хьалашка юртбоахама производства продуктивность лакхъяра. ХIаьта цу гIулакхашта тIехьа гуш да хьадда адресаш, хьадда лах.

Царех цаI ва — ВАСХНИЛ академик В. С. Шпиллов. Цун вахарцара 30 шу дувзадена да академеца. Уж шераш хетадаь, цо баьча тоххама тема я — хьайбан продуктивность лакхъяра. Аллха Львовски областа боахамашка, цун разработкаша хIара шера 7 миллион сом пайда лу. Iилманхо Москве лаха атта дац, хIанз аьлча цо къахьег фермашка, ветеринарни лечебницашка. Укхаза а цун лаборатори, укхаза практикаца чIоагIду Iилма.

— Со ирзе ва хьамсара лаьтта кху тIа хоадара къахьегаш. Уккхаз баьхаш, болх баьб са дас, даьдас даь даьдас, — дуьц В. С. Шпиллов, — амма дунен тIа гулдуш латт Iаьржа морхаш. КПСС-о дIакхайкаьча машара программана духьала Рейгана администраце оттабаьб ма могга гера Iоадара никъ. — «Шпигель» — яхача Малхбузенгерманскa журнала Юрий Владимировач Андропова тиннача жоп цо тIа белгал ма даккхара кхераме гIулакхаш да Вашингтона леладераш. Ядерни тохам хьалхагIа бича шоаш кIалхарабалар дог доахаш.

Дунен Iилманхой декхар да шоай беррига низ ядерни гера дIадиткхара тIабахийтар. Цунга тIахьех советски Iилман деятелаш «Дунен Iилманхошка даьча кхайкарал тIа».

Машар. Къахьегам. Май — уж дешаш да дикагIа йолча коллективнай викалаша яхьача транспаранташ тIа яздьараш. СССР 50 шу дизара цIерагIча «Автоматически линей» завода балхахой боагIа. Цу предприяте эттара хьалха яьккхай дикагIа коллектива яха цIи. Цун уллув колонне ба № 1 йолча сахьатий завода, кхыча предприятей викалаш.

Б. А. Коротков — парте XXVI съезда делегат, «Динамо» завода болхло ва. Цо ях Пролетарски района байрах. РСДРП II съезда 80 шу дузача шера, завод кийчлуш я шай партийни организаце 80 шу дезде.

Пролетарски, Первомайски, Ленински — ишта цIераш лелаю столица дикагIча районаша. Цу цIераша дувзадена да болхлой класса сийлахьа истори. гIорбаьнпача нахах бола дагалоаттам. Зизай, байракхий, транспарантий форда юкъе я Свердловски, Дзержински, Фрунзенски, Бауманскi районий эмблемаш.

Краснопресненски район йоагIа. Цун сийлахь революционни тIулакхаш гуш да предприятей цIерашка: завод «Памяти революции 1905 года», «Трехгорная мануфактура». Октябрьски, Ждановски районаш — цар истори айхха дувзадена да цьхьлхарча пятилеткай турпале гIулакхашца, социалистически индустре хьаллара предприятеш хьалъярца. Гагарински район йоагIа — москвичаш советски Iилман район оал цох.

Iилман производствай бухзам чIоагIбара керттера тема я — СССР Iилман Академи, столица Iилман коллективай викалаша дахьача транспарантий, стендай.

Советски Iилманхоша хьинаре даакъа лоац техникоэкономически, социальни прогрессе.

Академически институташта тIехьара карагIдаьннараша юкъе да — сердал луш йола ртутни лампаш натриен йолчарца хувцилга. Цу гIуланхо торо лургьа электроэнергена шоза а дукхагIа а кхом бе. Малхбоален Сибаре гIен мехкдаьттен гази яккхар духьа беш бола генераторш — МГД хьаяра болх. Духхьал дIадахача шера халкъа боахаме юкъйоалаьй цаI-ах эзарнел дукхагIа керда технологически процесс, материалаш, оборудовани.

ХIама хьакхоллара дешаш къестадешие а, вай мехка беки боапаш кхохвадена дунен халкъашта юкъера хьал кхераме хилар цхьан минута дицдалийтац советски Iилманхоша. Цудухьа дех дунен берригача Iилманхошка цар бокхха бала кхача ду кхайкарал кхтта, цун хIара мутI — хоьккъала сан, эхь-эздела набат.

— Советски Iилманхой шен болаш хилар хIаране кхетаду, тIема наькъашка чакхваьнначо къаьстта а, — йоах Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветерана, РСФСР заслуженни художника Н. Я. Беляева. — Президент керте а волаш США администраце, дукха нах боабаре кхы тIа а керда, хелалов йоаца кийча. средстваш хьанхоллаш хиларо Iалаьмате боккха кхерам тIатувс цивилизацена, лаьттан тIарча вахара. ХIаьта мел ховха а шийна ше лораде низ боацаш а да Iалам, мел хоза я гобаьнкха сийна бун тIаьлина хьу! Цун сурт дуллача хана со гIерт: машар массанена а беза. Лорабе из! ала. Машар лорабара уйла дагалаттаца, ба творчески интеллигенце викалаш, кIаьта цунах латт коммунистически идейноста, партийноста, халкъала байрах айъаь дIахьоча советски искусства эзаргбоаца низ.

Майдан тIа боал энергетически институтa викалаш. МЭИ дукха ха йоацаш диплома защита яьй бIаь эзаргагIа волча саго. Институт йоккха Iилма центр а я. Энергетика теорени практикаен лоархIаме даькъа юкъехкухь цун Iилманхоша. Институтa коллектив кийчлуш я бехктокхам кхета а беш йIаьхкача хавара СССР энергетически декхараш кхоачашде, хIаьта цун проект дукха ха йоацаш йийний КПСС ЦК Политбюрос.

Институтa цIей колонне бе студенташ - гIишлонхой отрядашта юкъебоагIараш. Цар болх баьб Целиноградски, Кустанайски областашка гIишлош еча, хьаеш хиннаб Красноярски, Вилюйски, Саяно - Шушенски ГЭС-ашш. ХIанз керда адрес: КАТЭК: Канско - Ачински территориальни энергетически комплекс — цхьайтталагIча пятилетка лоархIамегIа йола объект.

— Из гигант хьалъеча ияв дIанхоаче дакъа юкъедахьа безам ба тхa, — йоах С. Захарова. ССО дика болх барах «За трудовую доблесть» яха медаль еннай цунна. — КАТЭК хьалъе гIоргйолча кйс отрядех цхьанне комиссар хила декхарийла ваьв со.

Деналалла, кIоарга чулоацам болаш комсомольски кийлеш дех майдан тIа. ГIа боах ватийча нах — студенташа, болхлоша, Iилманхоша, инженераша. «Къона бараштa массанахьа никъ хьабийлла ба вайнига», — иллид доах цар. кхычар билача аттача наькъага са а ца тувсаш. Массанахьа эттара хьалха хила доа царна.

«Даьккъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIоненен денале резерви, коммунизм хьалъеча катирхой хьалха латта отряд!», аьнна 1 Майна долча КПСС ЦК ТIахьехамаш тIара дешаш царга кхоачаш да. Дешача а балха а, эскаре гIуланх деш а спорте а доккхал деш кура хьош комсомольцаш, ялх орден йола, шоай байрах. Хала декхараш уттаду парте комсомола хьалхашка. Цо уж толаме кхоачаш а ду.

Столица майдашкен улинашкен гIолла гаьнна декаш да вай Сийлахь - йоккхача Даьхенна, Советски Союза вежарашха долча халкъашта юкъерча бохаргбоацача бартая интернациональни цхьоагIонен сийна доаха ловцаш.

ХIаьта цIей дездеча — Кремлана хьалхашка хадаш яц демонстрантий колоннаш. ЦIеча майдан тIа, Москва тIа, вай берригача мехка тIа тьеж малх. ЦхьоалагIча майна малх. Массе хана хьежалба из

ЦIеча майдан тIара репортаж яьй ТАСС корреспонденташа **Л. Ерилковас, А. Беликова, Ю. Буряна, В. Волкова, С. Мутовкина, А. Сульдина.**

Идеологически балха бIухоех

КЪАМАЬЛАШИ ГIУЛАКХАШИ ЦХЬАТАРРА ХИЛАР

«СевКавНИПИнефть» яхача институтa теоретически семинара кулгалхочун П. Н. Юркова шийна лаьрхIача творчески планагIа беча балха опытацара.

Шийна лаьрхIача творчески планнагIа ладувгIарашца беча балха дика опыт Iоальй пропагандиста — «СевКавНИПИнефть» яхача институтa проектни даькъа техническа отдела начальника П. Н. Юркова. Цо кулгалдеча теоретически семинаре занятешка ухаш ба нерттера специалисташ, отделий начальникаш, проектай нерттера инженераш. Укх дешара шера «СССР къамашта юкъера гIулакхаш дегIаахара дешаш» оалаш йола курс Iомае болабеннаб уж.

Ерригa шийна лаьркIа йола плам оттаьнa я, цо П. Н. Юрковна ший пропагандистски болх диныгIа бовза, ладувгIарий в теоретически семинара кулгалхочун ший а идейни закалка чIоагIъяра, къахьегамен общественно-политически хьинар айдара хоалуш йола влияни ергйоля хаьдда йола заданеш уггтае гIо дергдолча тайпара.

Ерригa дешара, тохкамий, практически заданеш, мероприятеш керттерча ихаь лаькъа кийкъа я шийна лаьрхIача творчески плана тIа: «Курса программагIа теоретически семинаре ладувгIаращца беча балха формаши методаши», «ЛадувгIарий къахьегамен общественно-политически хьинар айдар», «Пропагандиста теоретически боарама методически говзал лакхъяр».

Плана хьалхара раздел оттаю пропагандиста бIарчача шера Iомаеча курса кIийлен тIа, аудиторе башхалонаш, ладувгIарий теоретически кийчо, цар профессиональни хьашташ, духовни дакъера дIадехараш тервал в деш. Цудухьа ший плана тIа белгалйоаккх Петр Николаевича семинарски группа состав ладувгIарий теоретически кийчонга, цар деча балхашка, стажага хьежже.

Шийна лаьрхIача творчески плана хьалхара раздел оттаеш пропагандиста терхалду хIара ладувгIархо занятe тема юащача хана даакъа мишта лоацаш ва, тайп-тайпара йола дешарек практически заданеш кхоачаш мишта ю. Масала, «Къамий деша хьакъехьара марксистско-ленински теория парте программеи» яха тема Iомаеш ладувгIаш волча Л. В. Вовна пропагандиста тIадиллaрагIа анализ йир института коллектива къамий состава, советски обществa интернациональни хьисап хьагойташ йолча процессий динамикана.

Хьинаре пайда ийбу Петр Николаевича реферативни методах, хIара ладувгIачо «семинар хилалехьа дуккха хьалхе дIабовзийт задание чулоацам, наькха ошаш дола литература Iалашде а ца кхетадер пропагандистага хатта а йиш кургйолаш. Цу дерригне новкъостал ду П. Н. Юрковна семинара ладувгIараша уттаю рефераташ творчески хьисап долаш хилийта, уж «СевКавНИПИнефть» института партийни общественни организацешта хьалхашка латтача хьадача боахамен кхетам баларeи декхаращца ювза. Пропагандиста шийна лаьрхIача творчески планага хьежжа, «Къамий дош къоастадара советски опыти цуй исторически лоархIамех» яхача темах кIоаргга чулоацам бола реферат кийчийр, масала, ладувгIачо А. Е. Крестинске, семинаре ладувгIаш йолча

Н. Г. Чулановас язнир «раса», «этнически группа», «къам», «народность», яхача а кхыдолча а хIамай маIан бокъонца дбашхаш а царна юкъера башхалонаш хьагойташ а йола реферат.

Ший плана хьалкарча раздела тIа лаьрхIад П. Н. Юркова иштта теоретически дешаш кIоаргагIа кхетаде гIо дергдола нхы гIулакхаш де а. Иштта, «ПаргIатача республикий йохаргIоаца союз» яхача темах заняти ярал совгIа, из гIулакх плана юкъе а дихьа, НГIАССР халкъа боахама толамий выставке экскурсе бигаб ладувгIараш, хIаьта «НохчI-ГIалгIайче СССР халкъий вежарий дезала юкъе» яхача темах беседа а яй.

Цу раздела тIа лерхI пропагандиста занятешка тайп-тайпарча методически приемех пайда ийбе а: дешар проблемно хьехар, ладувгIарий выступленеш шерра юкъ царн уж дика во миштий аларн, пропаганда технически средствашхи гойтара пособехи пайда ийбар, ладувгIараш тематически книжкай выставкаш, стендаш, иштта кхьдараш деча юкъеувлар, цу наькъаца дешаш барии творчески болх тоа а беш, марксистско - ленински теори Iомаяра цар безам тIа в бохийташ «СССР хьахилари советски мехкара дерригa доккхий а кагий а къамаш цхьа интернациональни дезал беш вIашивозари» яхача темах заняти е кийчдуш семинаре ладувгIаш болча А. М. Шевченконеи О. Г. Флейшмайнен задании елар СССР хьахинна 60 шу дизаран ленински къамий политика кхоачашъяран хотаь йолча политически литература выставкана оформлени елга. Цу стенда материалех пайда эцаро гIо дир семинара ладувгIараштa семинарски заняте из тема дикагIа яшха а НГIАССР историех йола дукха материалаш юкъейоалас а.

Пропагандист дила а гIерташ ва семинара берригa ладувгIараш марксизма-ленинизма юкхьанцарчи источникех пайда ийбе Iомабе, царга шоаи теоретически знанеш самообразоване методица лакхъйта. ЛадувгIараштa де доагIаш дола хьехараш а ду пропагандиста, консультацеш а тел. «Миштa бе беза болх марксизма-ленинизма юкхьанцарча источникашца» яхача темах практически заняти йир семинара кулгалхочо.

Плана шоллагIа раздел — «ЛадувгIарий къахьегамен общественно - политически хьинар айдар» — оттаьй Петр Николаевича теоретически занятеш йолаш шоаш Iомадаьрех къахьегамен общественни балха тIа пайда эцаш ладувгIараш хургболаш. Укхаза ма хулла теркальйй цар къахьегама башхалонаш, института отделашта хьалхашка латта декхараш.

1983 шера П. Н. Юрковица шоаш проект кийцача, ладувгIараша Л. И. Евангуловен А. И. Арутюновен предложени йир, промысле долаш долча гIирсех пайда эца,

царна реконструкци яра чотах 770 тонн металл, 16 тонн цемент кхое, объект хьальярга дIадодар 416 эзар сома бозаме лох а де, аьнна.

Пропагандистаца консультаци лычул тIехьагIа семинара ладувгIараша В. Г. Киселевеи М. В. Анухинеи проекта юкъедихьар компрессорни газлифте блочни установкаш хьалъелга, хIаьта объект хьалъяра балхашта индустриализаци яра чотах 40 тонн металл, 18 тонн цемент, 53 эзар сом капитальни вложенеш кхое бищ а хилийтар.

Шерра хьаллаьцар цун семинарски группе «ХIара ладувгIачоа — общественни поручени» яха болам. Петр Николаевич гIерт ладувгIарий хьашташ цар де безам бола хIамаши дизза теркалде, хIаьта уж е вож общественни балхаш деш уж дегIакхуалар а. Натахьа санна хьалха из болх мичча хана а дагадехача беш хиннабале, хIанз хIара ладувгIачо бу общественни болх, семинаре ше Iомадаьрех пайда а ийбеш.

IалаьмагIа чIоагIа теркам тIабахийта Iомайир теоретически семинаре КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума материалаш. Семинара ладувгIараша раьза хинна тIанийцар Ю. В. Андропова «моллагIа тайпара телхаль а партийни, пачхьалкхен, къахьегама дисциплина телхаераштa тIагIертта къовсам лоаттабе беза» яхаш дола дешаш. ЛадувгIараштa тийшача предложенешке царна дийча бакъахь хеташ дарашкен хьежа а хьежа уж юкъарадерзадир П. Н. Юркова, партийни профсоюзни организацешца пар хьакъохьа дийцар.

Шийна лаьрхIача творчески плана кхоалагIча раздело — «Пропагандиста теоретически боарами методически говзали лакхъяр» — чулоац марксизма - ленинизма юкхьанцара источникаш, Коммунистически партен Советски правительствен программни документаш кIоаргга Iомаде, ладувгIарашка марксистско - ленински теоре знанеш кIоаргга кхетаяйтаре оца знанеши практически навыкаши караерзае гIо дергдола мероприятеш.

ЧIоагIа теркам тIабохийт марксизма - ленинизма юкхьанцара источникаш Iомаяраи. 1982—1983 дешара яраи цар конспекташ утташера курса тематика теркал а еш, ший низаца массехк В. И. Ленина болх Iомабе лаьрхIад П. Н. Юркова. ЧIоагIа теркам тIабахийта лаьрхIад цу раздела тIа методически говзал лакхъяра.

Пропагандистски болх хьинаре баргIа, ихе коммунистически кхетам луча заакъалацаргIа дукхаза тейнай П. Н. Юрковна «Грознефть» объедиенe паркома, парте городской а районни а комитетий Сийлен грамоташ, из вахкхав КПСС Старопромысловски райкома сийлен Улга тIа. Опорни методически центр яьй цо кулгалдеча теоретически семинарах. Циг хул хьайийлла занятеш пропагандистски говзала опытах дуац.

А. ГОРШКОВ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

ЙОАГIАШ ЕННА ЦIИ

Грознерча «Трансмаш» яхача заводе дика йовзаш я къонача коммуниста Дударов Адама кулгалду комсомольско - кагирхой бригада. 16 сагах латташ я из барт бола коллектив. ХIара 15 минута конвейер тIара керда тракторни прицеп Iойоаккх цо.

Ханага диллача вокха вац бригадир Дударов Адам, бакъда, вокха говзанча а блох вIаштIехьбеккха ховш а ва. Цхьайтта балха операци я цхьан конвейер тIа бригадерча наха кхоачаш е езаш. Укхаза IалаьмагIе лоархIам болаш да хIара сага массехк балха говзал хилар. ХIана аьлча, саг цамогаш хинна е отпусках волаш хилча ерригача бригада гIулакха из IатккъаргдоацагIаш. Коллективе закон а хинна дIаэттад, нагахьа санна тракторни прицепаш вIашагIйохкара мел эша балха говзалаш йолаш хьо вецe «аьзза» вола слесарь-сборщик ца лоархIалга. Цудухьа шоаш кхо ца беш къахьега

гIерт бригаде дукха ха йоацаш балха бахна къона слесараш - сборщикаш Магомедов Хизар, Сайдаев Лом-Iаьла, вежарий КакиевгIар Хьасани Сайд - Ахьмади уж ерригa операцеш караерзаеш.

ХIаьта царна уллув масал эца метаргдолаш къахьегаш ба балха йоккха опыт йола боккхагIа бола новкъостий, Царех ба Шевцов Анатолий Александрович, Чернов Георгий Гуреевич, бригадир ше. Царех хIаране кагехбараштa дог раьза долаш дIалу шоай опыт, говзал.

Дударов Адама бригада вIашагIъелла 4 шу дьнинад. Цу юкъа балхара саг дIа ца воалаш, барт тайна къахьегаш хьайоагIа из.

ВIалла а нийсъеннац-те бригаде къахьегамен производственни дисциплина толхаяь моттиг, аьнна аз даьча

хаттара шоа а лупи Дударов Адама йоах.

— Цкъа нийсъеннаяр, бакъда, из саг хIанз тIехдика болх беш, нийсача новкъа ваьнна дIавахав. Аз долчча бесса дIадувцаргда хьона хиннар. «Дошо кулгаш» аьле мара цхьаьне а цIи ийхац слесарах - сборщиках Кадыров Султанах. Ва а ва из ший болх дика бовзаш ЦIаьхха тха Султан болх тесса бе ваьлар, из бахьан долаш конвейер тIара операцеш юкъагIа юсар. Цига в шоза а ядар санна къамаьл хилар тха Кадыровца. Кхы доалийтаргдац ше цу тайпа гIалат аьле дош лора до. Корта бохабу малар мела а ваьлар дIамсаг. Кхы пайда хургбоацилга тхоашта гучадьннача тIехьагIа тхо къахьста цунцара. ЧIоагIа новкъа дар тхоца иштта дика

специалист балхара дIавоанкхаш, бакъда де хIама дацар. Ерригача бригада хьожхамаш тIехьатетта сагкхы из йиш ядар коллективе. Бригадерча наьха се аьхх ухар Кадыров балха юха дIаэца со аьнна воагIаргволгах. Из иштта хила а хилар. ДIаьаькха кхо кIира даьнча завода проходной со а берригa бригадера вах а «лорабеш» латтер Султан. Цо ерригача бригадана дош делир кхы из тайпа гIалат доалийтаргна дацар ше, бокъала юха балхо дIаэца ше аьнна. Тхо тийшир цунах. Гуш дар из ше гIалат валар чIоагIа новкъа долаш хилар. ХIаьта хIанз яхий Iа, Кадыров Султанал дикагIа къахьегаш саг тха бригаде меттел ерригача нехе паха а хала да — аьле чакхдоаккх бригадира къамаьл.

Укх шера цхьоалагIча квартала заданех дика лоархIаьй бригади. 127,8 процент кхоачашъеньй по из. Цу юкъа аракийцай планал совгIа 580 тракторни прицеп.

Дукха я Дударова бригадана тийнна сийлен грамоташ, ахчаи совгIаташ, яьха баркалаш. ХIара бетта бригадерча 16 саго Машара фонде шоаш даьккхача алапех 50 сом дIачулу. ХIанале цар советски Машара фонде дIадахийта ахча 800 сом да.

Диьхен беркат совдоанхаш, советски болхлочун цIи лакха лоаттаеш хьайоагIарех я къоначa коммуниста Дударов Адама комсомольско - кагирхой бригада. Цуна йоагIаш енней «ВЛКСМ XIX съезда цIерах йола бригада» яха сийдола цIи.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

«Чечингсельстрой» треста Грозненски аьшкбетона конструкцией заводе Хайдаев Салаудина электросварщик волаш болх бу 1958 шера дениз. Ший балха говзанча хиларах тарра цунна тайна ахчаи совгIаташ, яьха баркалаш дукха да. Сменни нормаш цо 125—135 процент кхоачаш ца еш ди дIадодац. Из иштта вовз заводе дика хьехамча хиларах тарра а.

СУРТА ТIА: электросварщик Хайдаев Салаудин.
И. ПЛИЕВА сурт.

БАЛХАШ ЛЕРТТIА ЧАКХДОАХ

Ткъо саг чу а волаш бьацадаараш кхедеш цхьа бригада я Грозненски района I Мая цIерагIча колхозе. Дукхача хана дениз цунни кулгалдеш хьайоагIа Сивута Лидил Васильевна. Из санна опыт йолаш я цуй гIончIа Чернова Евдокия Егоровна а. ХIаьта бьацадаараш кхеде ховш ба цу бригадера берригa болхлой. Хаоттам во болаш шу деча а цар говзали деналаи дIакхоач хьувкъам дика болаш бьацадаараш хьалкхеде.

ДIадахача шера колхозхой вIаштIехьдаьлар планагIа дохка доагIараш 500 тонн долаш пачхьалкхенга 832 тонн бьацадаараш дохка.

Укх шера бьацадаараш кхы а дикагIа хьувкъаде лерхI пар.

— Укх шера ма хетта дика кийчъелла оха бьацадаарш лаьтта. Минеральни органически удобренеш а тайса хьаьдна. Цамцадаьккхача лаьтта «Трефлан» яха гербицид а теха дIадуврга бьацадаарш, — йоах бригадира гIончо Чернова Евдокийс.

Цо вIалла хIама ца аьлча а гуш да ханнахьел дикагIа лаьтта кийчдолга. Агротехнически бокъонаша дIа дехкара уж белхаш чакхбаьккхара. [illegible] кулгалдеш йолча бригадера механизатораша. Хьаьта къаьстта белгалваьнна механизатор волаш тхьаь итт шу соцIа къахьегаш вола

Бакуленко Петр Данилович.

— Дигь шу да цу механизатора тха кхай тIа болх бу. Цхьаькка моттиг нийсъенийташ Петр Даниловича лаьттаннa эзаш дола гIулакх лерттIа чакх ца доаккхаш,— дIахо тIатох Черновас.

Укх шера а Лидия Васильевнай бригада 40 гектара тIа хьалкхедергда бьацадаараш. Эггара дукхагIа помидораш а йолаш парна юкъе хургъа нарсаш, кабуц, кхачан свеклаш, кхы тайпа хIамаш. Царех цхьайолча культурай рассада кулг-кара дIайогIа эзаш я. Из хала болх бIу ца къажаш бу кхалнахо. Цхьа ди дIадахийтаца цар шоай балха нормаш дикка тIехкхоачаш ца еш. Эггара хьалха цинь ахи гектара тIа дIаетIай кабуцний [illegible]

[illegible] Евдокия Егоровнас. — [illegible]

— Дош чIоагIа долаш ба тхо колхозхой, — йоах укх бригадера колхозни парткома секретара Сухачев Федор Васильевича. — [illegible] деш. Со теш укх шера кхы

а дикагIа аккхар бьацадаараш хьалкхедергхиларах.

Дукхача шеранна бьацадаараш кхедеча доккхий хIамаш карагIдувлаш къахьегарих Даьхено Ленина ордеи еннай бригадира Сивута Лидия Васильевнана. ХIаьта Ерригсоюзни социалистически яхье котало яхарах массехк Знак а енна белгалбаьккхаб Чернова Евдокия Егоровнай къахьегам а. Царга ра масал хьаьщи къахьегобригадерча колхозхоша. Царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб Прилутень Антонина Михайловна, Соломатина Александра Петровна, Булатова Сацита, Добирова Зубийдат, кхыбараш. Цхьа ди дIадахийтац царех хIаране шоай ахшиъ норма кхоачаш ца еш. Сийлен грамоташнен премешнех [illegible]

[illegible]

С. АУШЕВ.

Керттердар: дисциплиней бехктохками

КОЛЛЕКТИВО ШИЙХ ШИШ БАЙТ

Тха завода партийни бюрос ший берригa низ тIабахийтаб коллектива, цун авангарда — коммунистий хьинар нхы тIа е лакхадара, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш йизза кхоачашьяра. Тхоай керттерча декхарех цаI лоархI оаха къахьегама, производственни дисциплина чIоагIъир, бехктокхам ца хетарца, рузкъан лерттIа доал, йом, хьурмат ца дирца цIенхаштта къовсам лоаттабар. Цу хьакъехьа кийчъяьй лаьрхIа мероприятеш.

Укх тIеххьарча кхаь бетта хинача партийни собранешка оаха дийцар заводе цхьаболча болхлоша шоашкара гучадуалийтача кйрчача гIулакхех дола дош. царца лоаттабу къовсам нхы тIа чIоагIбир. Итогаш йир баьча балха, тIанийцар керда социалистически декхараш.

Партийни бюрос IалаьмагIе терко еш да мастерий, бригадирий, хьехамчин советашa шоай болх лерттIа хьабар. Цар болх тоабар духьа коммунисташ, заводе цIи хеза бола болхлой хержар оаха цу советашка. Укхаза белгалдаккха деза иштта оттабьча балхах боала пайда тахан гуш болга.

ДIадахача шера, 1981 шераца нийсдича, заводе шоза лохделар балха тIехьабисар, кIолигагIа яьй прогулаш, общественни порядок толхаь моттиг наггахьа мара нийслац. дикна лохденнад хIамаш лечкъаир. 1982 шера завода хьохоша 22 саг соцаваь 380 сома маьха материалаш яйца болхаш. Царех 17 саг коллектива собране вийцав, премеш еннаяц, 3 сага хелкъа судо чубаьхка а хаьд.

Партийни бюрос производственни, къахьегама, общественни дисциплина чIоагIъяраа дагъе беча балха укхнайха гу моллагIа зарпалзэ ерг боахамехкамe оаца, из гIулакх халдаккхаркаца. болхлоша шоай собранe цIенхаштта дувцарца. Соахка иштта болх

барах оаха дикка пайда ийцар. Заводо планал совгIа бIаьш эзар сома маьха продукция арахийцар. Ерригача продукцех 84 процент яр дикала Знак йолаш. Коллектива карагIдаьлар 520 эзар 820 радиоприемник арахеца. Завод Iойнллача дена ца хиннар да из. Дисциплина чIоагIъярах, къахьегама овсарле лакхъярах баьша пайда ба из. Иштта дика дIадоладаьд коллективо карара шу а. Производства боарам ихаь бетта дикка айбеннаб. Соахка январь, февраль бетташка 938 сага-денош доадаьдар, хIаьта укх шера 401 мара доадаьлац. Бакъда, из а са тедеш дац, цо хьахьокх партийни организаце ший болх хIанз а КПСС ЦК ноябрьски Пленумо дIа ма дехкарa ца белга, къаьстта цаха кхетам балара даьнъе.

Уж кховчамбоацараш белгалдаьхар тха завода балхах лаьца 1983 шера 24 февралe хиннача парте Грозненски городской комитета бюрос бьача соцам тIа а. Март бетта завода коммунисташа из соцам бийцар шоай партийни собране. ЛаьрхIар производствени, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, шоай декхараш дизза кхоачаш дера низ е хьинар а ца кходе. Вешта аьлча, «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехьдикен хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа ихаь лоаттара берригa тхоай къахьегамхой овргагIбака гIерт тхо. Балха тIа дисциплинен порадоки чIоагIъяра тхона гIо дергда хIанз аралыша къахьегама коллективах долча Закона проект [illegible]

Т. ФЕФЕЛОВА,
Грозненски радиотехнически завода болхло.

Ираз корадаьд

УКХ ТIЕХХЬАРЧА шерашка ший декхарех дика лоархIаеш, социалистически яхье массаза а хьалхалатташ хьайоагIа «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча шурий ферма коллектив. Из толам боаккхача доккха дакъа доал доярка Мальсагова Маккий.

Барайтта шу даьннад укх цхьан ферме хьаьнала къахьегаш Макка хьайоагIа. Цу хана деиз тайп-тайпара хиннад ферио гойта хьокхамаш, халонаш а нийсъеннай. Цхьадола шераш хилар коллективо ший планаш кхоачаш ца еш, хIаьта дукхаза къахьегама коталонаш яха вIаштIехь а даьлар. Цхьабакъда, цхьаккха а цу дIадахадац Мальсагова Маккас ший декхар кхоачаш ца деш, совхоза доярнаша лелаеча социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхараш белгалбоахаш массаза а цун цIи йоаккх. Иштта башха-дика толамаш доахаш чакхдаьккхар Маккас дIадаха, 1982 шу. Шера план 2200 килограмм йолаш цунна вIаштIехьдаьлар хIара беттача Iаттагара 3300 килограмм шура яккха. ХIаьта карарча шера хьалхарча кварталах а хьайбай продукци дукхагIа яккхера совхоза доярнаша лелаьча социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхачарна юкъе я Макка.

— ХIаьта, атта дац массаза а хьалхе лелае. Мишта карагIдоал хьона из? МалагIа я толам баккхара къайле? — аьнна, аз шийга хеттараш дича Маккас аьлар:

— Ер ма йий, аьнна къайле яц са. Сона цIаккха а дата хиннадац дикагIболча доярнашта юкъе сай цIи якхийтар, яхье хьалхара моттиг яккхар. Хьайбашта ма хулла дикагIа Iунал дар массаза а сай балха тIа керттера декхар лаьрхIад аз.

Лоаца да Маккас дениа жоп. Бакъда, ший чулоацамга диллача доккха маIан долаш да. Хала дале а шийна тIадилла гIулакх лерттIа чакх ца даьккхача дикa къа ца кьигIача дета лоIам хилац Маккийна. Пачхьалкхен беркат совдаккхаре массаза а ший низ дIакхоачар дара, шийна могачул кIезигагIа болх ца бар — из ший вахаре керттера декхар лоархI цо. Иштта хила а еза вай заманхо.

Цудухьа, лакха да Маккий сий коллективе. Вешта хила йиш а яцар. хIана аьлча хьаьналча къахьегамца даьккха сий да из. КIезига бац хIанз ферме Макка санна дика къахьегаш, балха опыт йолаш, толамаш доахаш хьабоагIа доярнаш. Царех ба Цечоева Зара, Плиева Райхьант, Амхадова Зура, кхыбараш. Бакъда, цхьаккха яц царех ший хана Маккас новкъостал ца даь, цо професе говзалеш Iома ца яь, эшначa хана, йоккхагIа йола новкъост а хинна цо оагIув хьал ца лоацаш.

— Сона тахан мо дагадоагIа се укх ферме доярна болх бе ена хьалхара шу, — яхаш дуц хIанз ферме дикагIчарех лоархIаш йолча доярка Цечоева Зурас.— Хала дар дукхьашха болх бе дIайолалуш. Доахан детта, ферме болх бе ялехьа цIагIа Iомаеннаяр со. Бетташ етт бар оаха лелабеш. Цудухьа, хьайбашта Iунал дар гIулакх сайна дика хов мотташ яр со. Бакъда, сона хетача бесса вIаштIехьдалацар сай группа дерригa а доахан детта. Цхьаболча Iатто мIаргаш а бетташ лерттIа ше Iобеттийтацар. Цудухьа вокха доярнал дукха тIехьагIа мара йисталацар со доахан дийтте. Са группера доахана кIезигагIа лора шура а. Цу гIулакха эгIаза ухар со. Хеталора, се къона доярка йолаш дань вогI группа сона хьаелча санна. Иштта, цхьа ха эттар сай балхах дог а ийкха дIаяла безам болаш. Бакъда, из уйлаш кхоачашхилацзар, хIана аьлча, хиннахьа новкъостал дир сона Мальсагова Маккас.

— ХIама дергдац, йоха ма йола, — аьлар сога цо. Иштта хьо санна эгIаза ухаш, цхьаккха а вIаштIехь ца доалаш, «хIама хургдацкх сачох», аьнна хеталуш, хала долаш моттигаш нийсъелар са а дукхьашка болх бе йолалуш. Дерригa а вIаштIехьдаргда хьа а, болх бе безам болаш хьо яле. ХIара Iатта ше-ший оамал я. Цхьабола етт беттIалехьа хьаста безаш хул. вокхана кхыдола гIулакх эш. Цудухьа, сих а ца луш, бера мо Iунал де деза хIара Iатта. Иштта безаме хьо царга хьожe доахана ладувгIаргда хьога, шура а дукхагIа лургья. Хьайна ца ховр боккхагIчарга хаттар вIалла а эхь дац хьона. Хьа карагIа ца доалача хIама аз новкъостал дергда хьона.

ХIаьта новкъостал де а дир. Балха говзал дикка аз Iомалла сона юхера дIаялавзар Макка. Из бахьанаш долаш боккъонца йола доярка хилар сох. Атта беце а дег тIара беза а безаш хьабу аз хIанз сай болх. Из безам сона беннар Макка яр. ХIанз со се а хьехамча я. Сай балха опыт къоначa доярнашта шерра дIайовзийта гIерт со. Маккас санна, къона доярнаш кхебеш кеоттера лоархI аз царна хьайбаш лелаладийтар. ХIаьта из сайна вIаштIехьдаьлча цIаькха а баркал ала безам отт Маккийна.

Зурас санна, дег чура доагIача дIайхача дешашца шоашта даьча новкъосталах баркал а оалаш, дийцар сона Маккал лаьца ферме болх беш болча дукхачо доярнаш. Из дерригa а ладаьм варг а вацар. ХIаьта, лоацца дийцача цо хьагойт, Макка ший болх дика лелабича даьннад гIулакх аьнна ца хеташ, ерригача коллектива беча балхах дог а лазаш, коллективо хьадер дукхагIа хилийтара сий низ дIакхоачар деш, хьаьнала къахьегаш хьайоагIаш йола саг йолга.

— Дукха ха я аз укх ферме болх бу, — яхаш дуц ферма заведующе Костоев Хаматкана. — Цудухьа, сона дика хов Макка миштa болхло я. Атта дар цIаькха дийкадац цо. ХIаьта, халагIдар, эггара хьалха шийна дехаш а хиннай. Ший белха хьокхамашта IаткъардолгаI ховшие, ший доахан къоначи доярнайна дIа а делла эггара хьалха дукхьашка декхача доахана группа хьайдар цо. Ховш ма дий цар кIезигагIа шура лула. ХIаьта а Маккас гойта хьокхамаш лохдалацзар. Ди дIадоладар цо хIара ше беттача Iаттагара бархI — ийс килограмм шура ца йоаккхаш. ХIанз а цо Iунал деш дола доахан, дукхьашха декха да. Маккас дIаэцача хана вогI лоархIаш яр цо хIанз лелош

йола группа. Бакъда, хIанз ферме эггара дукхагIа шура лу цун доахана. Цо хьахьокх безам бо а дика а хилар цун Iунал леча сагах тайпа долга. Маккас ший дерригa а хьинар продукци дукхагI яккхара дIа а луш, хьайбашта гIулакх дела. Из санна болхлой юкъебоагIача коллектива гIулакхаш цIаккха а во лела йиш яц. Цудухьа, майрра аргда аз, тха коллективо доахача толамех доаккха дакъа Маккий доал.

Укх ферме Маккаца цхьана къахьегаш ба цун мехкарий а — Любаи Аьсети. Люба лаборантка я, хIаьта Аьсет ший наьна пиък хьал а лаьца доярнала болх беш я.

— ХIара нанна, даьна мо сона хоза хетаргда сай гIулакх са дезало дIахо дIадихьача, — йоах Маккас. — ХIаьта а, ферме болх бе гIо яхаш низ баьбац аз царна. Ший дето къобалдаь доаца хIама сагага дайта гIерта везац. Шоай лоIаме болаш, шоаш хержар са мехкарашa беза болх.

Цудухьа, дика толамаш даха вIаштIехьдоал Аьсета. ХIанз дийнахь хIара беттача Iаттагара 9 килограмм шура йоакх цо. Нанна тара йоалаш, ший тайпара оамалаш йолаш я Аьсет. Бакъда, цхьан хIамаца из Маккий йоI йолга гуш да — къахьегамe тIера хиларца, ший болх безаш кхоачашбарца.

Х. ШАДИЕВ.

КАЛИНИНСКИ ДАЬРИ. «Очарование», «Полюшко», «Калинка», «Дубравушка» яха керда даьрен тIа кийттад укх шера. Къахьегамa ШIеча Байраках ордена лелаеча Калинински даьреш деча фабрика ассортимента. Уж хоза, дайта, шакра да.

ЧIагIашкан доахкараш дIа а хьа, царна метта, церел шоза лаьдагIа болх беш бола 600 сиха пневматически станок оттаьнб предприятия. Цо ткъачхад торо хилйтар дукхагIа станокаш тIа болх барга доьла.

Ткачиха В. Г. Николаева (сурта тIа) хьалхарчара кердача станокаш тIа болх бе Iомаеннарех я.

А. ОВЧИННИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

РСДРП II съезд хинна 80 шу дузаш

ЭРСИЙ А ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА А БОЛХЛОЙ БОЛАМА ЛОСТАМ БЕННА ХІАМА

Бокхха а сий долаш а никъ ба вай парте хьебенар. Ше политически арена тІа яьлча гІоне лакха лоаттаю парте марксизма - ленинизма творчески байракх, тІагІертте а леррагІа а къовсам лоаттабу цун идеяш кхоачашъяра. Российски социал - демократически болхлой парте (РСДРП) II съезде хьаьлча цо, бІубенна бигар Россеи болхлойн ахархойн классови тІемашта юкъе гІолла чакх а боахаш. «Исторически арена тІа, — кертагІдоах «РСДРП ШоллагІча съезда 80 шу дизарах» болча КПСС ЦК Соцам тІа, — яьлар кердача тайпара йола парти — болхлой класса парти, Іилман коммунизма парти, социалистически революцена керте латташи коммунизи хьалъешн йола парти».

РСДРП II съезд хинней 1903 шера июль—август беттаЫка. Из гулъялехьа Іалъамате бокхха теоретически а практически а болх бир империализма хьалашка пролетарията ацаш йола. II Интернационала оппортунистически партешта хІамма тара а йоацаш йола кердача тайпара организаци хилар российски а дунен халкъашта юкъерча а болхлой болама деятелашта юкъе массанел а хьалха кхетадаьча а Іилман ларда тІа из даькхача а В. И. Ленина. ДукхагІча даькъе В. И. Ленина карагІдаьнна хІама де съезд ше чакхъялар а: из юкъе хиннай съезда кулгалде хержача бюрона, цун дукхача заседаней председатель хиннав, программин, установни мандатни комиссей член хиннав. Цига дийцача массехк дешах йолча резолюцей проекташ кийчъяьй, парте Устава хьакъехьара доклад яьй. Съезда протоколаш тІа я бІаь совгІа ленински выступлени, реплика, замечани.

Съездо дь Іалъамате лоархІама гІулакх хилар В. И. Ленина парте революционни уйла а революционни практика а концентрированно хьахьокхаш йола парте Программе тІаацарах. «Программа, — яздаьд В. И. Ленина съезд хилале хьалхха, — из я деррига парте де лерхІаш мел дара цо къовсам мел лоаттабери чулоацаш йола лоаца, къаьгга, кийса заявлени» (ПСС, т. 7, оагІ. 166). Парте Программе я цуй цхьоагІон идейни хІийле. Программа ца хилча, хьийхад В. И. Ленина, хила йиш яц событеш мичча бесса хувцалой а шийлини дилла а кийса дІабахьа могаргдола, мелла хинна а бІарчча политически организм йола парти.

Программа ювцаш ара къовсам лаьттар оппортунизмаца цун классови къовсам лелабара дола денал, революционни лостам къостабеш йолча эггара лоархІамегІча пунктий хьакъехьа. Из дар пролетарията диктатурах, пролетарията союзникий ахархой революционни лоархІамах, къамий деша хьакъехьарча хьаделарех, болхлой боламерча парте кулгалдара ролах йола положенеш Программана юкъеяхьарах дола дош. Оппортунисташ гІертар Программах революце хьаж а ца илийта, шоай реформистски положенеш чакхъяхка. Программа ювцаш оппортунистий ерригга атакаш юхатохар, хІаьта съездо тІаийцар парте марксистско - ленински Программа — помещикийн буржуазен Іаьдал хинна самодержави дІаяккхара, пролетарията диктатура оттадара болча къовсама программа.

Программа еллар парте идейни цхьоагІон ларда, хІаьта из чІоагІъе езаш дар парте Организационни Устав. Устава ленински проект ювцаш хинна къамаьлаш дар керттерчох — малагІа парти я Россе хьергьяр: къовсам лоатталургбола, чІоагІа кхотаенна, дика вІаштІехьа йола, дисциплина лакха йола революционни парти я е составага диллача цхьан тайпара йоаца, организационни даькъе хоадам боацаш йола, чурча дисциплина чІоагІъяь йоаца деладу гІулакхаш деха дола оппортунистически парти я. Цуншара хьакъоастаде йиш йоацеш оттадаь дар парте состава диналах дола дош, цун нагараш йийлла хила еза массанена чуваха безам мел болчоа а ца еллаш духхьала болата дисциплинен организованности дІатІаэцаш болча хьалхІ латтача къовсамхошта. Устав дувцаш В. И. Ленина кертагІдаьнкхар: «ДикагІа хургда, болх беш волча иттане шоаех парте членаш да тхо па яьхача (бонъонпа бола балхахой-м чинашта тІакхуаш а хилац!), даьсса хабар дувцача цхьанне парте член хила бокъо а торо а хулачул» (ППС. т. 7, оагІ. 290).

Парте член хила хьан йиш я яха дош къоастадеча духхьала цхьан хьалхарча параграфагара дІанийкхача (из тІехьагІа тІаийцай ленински редакцегІа РСДРП III съезде). Съездо тІаийцар парте Устава ленински проекта ерригга положенеш. В. И. Ленинен цун оагІув хьаллоацаш хиннарашен хІама даккхийтанзар парти пролетарски организаце лакхехьара форма, керда общество хьалра къовсам лоаттабеш йолча болхлой класса бе доалла гера хиларах, парти лакха дисциплина йола, кІезигагІа бараш дукхагІчар яхачоа раьза хула, даькъо — бІаргчачо яхар деш йола организационни хьакъехьа бІаргча йола организм хиларах йолча идеях.

Съезде оппортунистически даькъа духхьала лоаттабаьча къовсамах хила бокъо а йолаш хьакхина хІама дар парте кулгІал ду органаш хоржача хана дукхагІа бараш тІехьа хиннача В. И. Ленина тІехьа лаьттараша котало яннхар. В. И. Ленина тІехьалаьттарех большевикаш яха баьлар, цу хана дена, хІаьта цунна духьала хиннарех — меньшевикаш. Съезде лаьттача къовсаме хьахинна «большевик» яха дош «боьнпа йола марксист, революционер» яхача поняте маІан долаш хилар.

Іалъамате боккха лоархІам болаш яр РСДРП II съезд. 1903 шера II съезде, большевистски парти хьахиларо хьайийллар российски а дунен халкъашта юкъерча а болхлой болама керда этап. Духхьашха хьаьчар пролетариатага кердача исторически хьалашка социальни даькъе мукъаллара по лоаттабеча къовсама толаме кулгалде могаргдола организаци. Большевистски парти хьахиларо дегІайоалайора К. Марксай Ф. Энгельсей хьаьча а кулгалдаьча а къаьнача социал - демократически партеша хьебенача маькъа тІара а яьнна йоккха тола а тохаш кердача тайпара йола пролетарски партеш хьаргахьа лестача «Коммунистий союзи» I Интернационали сайна йолча дунен халкъашта юкъерча пролетарски организацей опыти традицеш.

II съезде чакхъялар революционни марксистски организацеш вІашагІтохара процесс. хьайир керттера белгало революционность, шеко йоацаш марксизмана тешаме хилар, лакха организованность, болхлой классана, къахьегамхошпара дийха бувлам, пролетарски интернационализм йола Россе болхлой класса парти.

«Политически уйла болама а политически парте а хьисапе йолаш хьайоагІа большевизм 1903 шера дена» — яздаьд В. И. Ленина тІехьагІа (КПСС. т. 41. оагІ. 6).

Российски а дунен халкъашта юкъерча а пролетариато мукъале яккхара лоаттабеча къовсама лостам хувцаш йола пункт хилар большевистски парти хьахилар. Духхьашха вІашагІтехар ленински парте Іилман социализми массови болхлой болами. Цо шийна чувзар революционерий моахалаша Іоадаь деррига тешаме а хІаман уйла еш а къонахчал долаши шоай вахар кходерг доацаши мел дар, вІаштІехьадаьлар къахьегамхой революционни къовсама исторически опыт творчески яхетае. Большевикий парте елар российски пролетарията демократически социалистически революце Іилман ларда тІа латта программа, из политически вІаштІехьъяьккхар, гІоттайир самодержавеней капиталистическ стройнеи духьаларча къовсама. Пролетарията диктатуре оттадара лоаттабеча къовсаме са а кхетаІр чакхъякка йолаелар болхлой класс шийгегемона роль. Ленина парте вай медкарча халкъий исторически кхел овлангара хийна. капитализмагара социализмага довлара эра хьайийлла Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци котъяларга кхоачабир къахьегамхой.

Дунен халкъашта юкъерча ревизионизманеи оппортунизманеи чІоагІа хІама кхетар дар большевизм хьахилар. Большевизмо дІахо дегІайоалайир II Интернационала оппортунистически лидераш нахега харцахьа кхетайийта а сий доаде а гІийрта революционни марксизм. ТІа-тІа дукхагІа воадействи йора большевистски парте дерригача мехкашкарча социал - демократически партешта чура революционни марксистски элементаш кхотаяра, дунен халкъашта юкъерча болхлой болама. Дерригача дунен революционни пролетарията къовсама байракх хилар большевизмах.

Кердача тайпара йола партеш къыча мехкашка а хьаьнца яре ца хилар боньонца гучадаьлар хьалхара дунен тІом лаьттача шерашка, социал - демократе лидераша болхлой класса гІулакх дехка а дехна социал - шовинизма позицеш тІа баьнича хана. Къаьстта хоуш оттар из декхар Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяьнначул тІехьагІа, къыча мехкашка пролетарски революцей тилгІеш а хьайна цига кердача тайпара йола пролетарски партеш хьахилара процесс йолаелча. 1919 шера В. И. Ленина инициативагІа хьадир III Коммунистически Интернационал.

Шийн хана доазонел гаьна араьннай РСДРП II съезд. Из юкъейоагІа дІаладахача меттал, тахапарчоа а икоана хургдолчоа а. Кердача тайпарча пролетарски парте белгалдоаш. РСДРП II съезде оттаьь из хьаьра организационни принципаш дика чакхъяьннай хано яьча испытанех. «РСДРП ШоллагІча съезда 80 шу дизарах» болча КПСС ЦК Соцам тІа кертагІдоах, «революционерий - коммунистий йоккха йоаца организаци хиннача цунах деттхъа шера хІана 18 миллион коммунистах латта низ болеш кхотаенней йола парти хинна хилар. ДегІаенача социализма хьалашка, дерригача халкъа парти хинна дІаэтта яле а, йоац КПСС шийн классови характер, хІаьта шийн Іалашта диллача болхлой класса парти йолаш а юс. Советски общества вахаре цахаддаш лаккху Коммунистически парте лоархІам».

КПСС кулгал а деш вай мехка даьча Іалъамате кІоаргача социально - экономически хувцамий керттера итог я дегІаена социализм хьалъяр. Общества экономически, социальни, духовни вахаре хиннача овлангарча хувцамий ларде тІа хьахиннай наькъа керда исторически общность — советски халкъ, хьаштиш де лерхІараш цІаІац хиларо, цхьан марксистско - ленински идеологе вІашагІлотадаьча бІаь совгІача доккхийча а кагийча а къамий къахьегамхой дохаргдоаца воошал. Халкъий интернационализми доттагІалли къаьгга хьагойташ дола хІама хилар СССР хьаьнь 60 шу дизар деадарах. КПСС кулгал а деш толаме кхоачаргъю болхлой класс, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце парте а советски халкъа а вахаре Іалъамате йоккха событи йолча КПСС XXVI съезда решенеш. Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама тохнамех чакхъяьнна, дедал дола отряд я КПСС. КПСС бу теоретически бола, цун принципиальни ленински политика къовбал а ю хьаз а доац воашал долча марксистско - ленински партеша. Цу дерригене а совдоах империалистически буржуазе вайна моастагІали эгІазали. ХІаьта тІа - тІа дукхагІа гІерт буржуазе идеологаш дІалхача хана хиннача событешта фальсификаци е. Къаьстта товза харцахьадаха Іемаб большевизма истори. В. И. Ленинен цун соратникашен кердача тайпара йола пролетарски парти хьаярах дола, РСДРП II съезда цу даькъерча ролах дола теоретически практически балхаш.

Цхьабакъда, мелла гІийртача а вІаштІехьадаргдац буржуазии идеологий бакъдола хІама къайладахьа е харцахьа кхетадайта. Исторически опыто дог тешадеш хьагойт парте хьакъехьара ленински хьехам вахара ма эшшара а цІаккха лоархІам боаргбоацаш а хилар.

80 шу хьалха РСДРП II съезде хьаьнча Коммунистически парте сийленца кхоачаргъю коммунизм хьалъяра къовсам лоаттабеча советски халкъа баьчча роль. КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова дьинад: «...вай чІоагІа сий а ду лоархІа а лоархІ воай парти, воай паччахьалкхе хьаяьр... Вай йиза бокъо йолаш да ала: Советски Союза Коммунистически парти тешаме я Ленина сийлахьдоккхача гІулакха, марксизмана-ленинизмана». Шийн партена, цув Центральни Комитета гонахьа чІоагІа кхотадена дола советски халкъ бІубенна дода коммунизи хьалъяра новкъа.

Владимир ИЗМАЙЛОВ,
профессор.
(АПН).

КЪАХЬЕГАМА КОЛЛЕКТИВЕХ ДОЛЧА ЗАКОНА ПРОЕКТ ЮВЦАШ

СОНА БАКЪАХЬА ХЕТ

Нохч-ГІалгІайчен культура а искусства а болхлоша чІоагІа раьза а болаш тІаийцай «Къахьегама коллективаехи предприятеншта, учреждененшта, организацешта доал дечара пар лоархІам айбарахи долча СССР Закона» проект.

Къаьстта теркам тІаозаш а яьнна хет сона 16-гІеи 17-гІеи статьяш. Цар тІа дика аьнад болхлоишта коммунистически кхетам балара а цар социальнии культурнии хьашташ кхоачашдара а къахьегамхой коллективай полномочеех. ХІаьта вайна ма-хаьрре, къахьегамхой культурни хьашташ дизза кхоачашдара керттера декхар тІадуж хІара клуба, библиотека, театра, концертни организацена.

Из кхета а деш массаза цу балха терко еш къахьегаш я республика культура а искусства а учреждениеш. Цу даькъе йоалаергъя аз массекх цифра. ХІара шера театраша а концертни организацеша а юртахошта гойт пхи эзар совгІа спектакль, концерт, тайп-тайпара представлени. Царга хьожаш хул цхьа миллиопа ший бІаь эзари сагъ.

Итт миллион совгІа саг хул республика клубешта чакхйоалача бІаь эзар совгІа болча тайп-тайпарча тематически мероприятешка хьожаш. Пхи бІаь эзар совгІа саг ва бархІ миллион совгІа книжка долча республика библиотечни фондах пайда эцаш.

Цу дерригас хьахьокх шоай культурни хьашташ дизза а дика а кхоачашде аьттув болаш вай къахьегамхой хилар.

Наькъа духовни вахар дегІадара массаза а йоакхо еш хиншай партийнии профсоюзнии организацеш. Бакъда, хІанз а кІезига бац культпросветучреждененша беча балха боагІаш бола мах ба беш, къахьегамхошта коммунистически а эстетически а кхетам луча цар лоаца дакъа кхетадеш боаца кулгалхой. Из болх тоабар паргара хьадеха бокъо я хІанз къахьегама коллективай. Сога хаьттача, цу гІулакха лаьрхІа вІашагІъелла шерра программа хилла еза, духхьал цкъа, шоаза хургйолча мероприятешта программа а йоацаш, — цунах шерра дІаоттабаьча, беррига идейно-кхетама балха программа хургйолаш. Цу юкъе хилча бакъахьа да политически дешар, лекционни пропаганда, атеистически интернациональни кхетам луш йола мероприятеш, идейно-кхетама балха комплексни а перспективни а планаш.

Комплексно лелабеш хилча моллагІча балхах хьабоала пайда дукха боккхагІа хул. Сага сакхетам лакхбара воакъостал дергдола моллагІа йола балха форма дика я. Царна юкъе белгтала моттиг дІалоац культура а искусства а учреждений балхо. Цудухьа сона бакъахьа хет Закона проекта тІа «Къахьегама коллективаша социально-культурни мероприятей планаш ювца а юиц, мога а ю, уж кхоачаш мишта ю хьожача отчеташка ла а дугІ» аьннача дешашта «Могаш ца Іеш, уж мишта кхоачашъю хьожаш массаза тІахьожаш а лоаттабу, цу гІулакха бехктохкама болча балхахой отчеташка ла а дугІ», эшаш йола рекомендацеш а ю» яха дешаш тІатехача.

А. МИТРОФАНОВ,
НГІАССР культура министра хьалхара заме[illegible]

Хьалхара моттиг дІахецац

Грозненски шевейни производствени объединена чуйоагІача цхьоалагІча филиалера коммунист, къахьегама ветеран Кирияк Раиса Петровна керте латтача № 9 йолча участка коллективо бинь бетта планал совгІа хьаьнад 4500 гарта бараигьа. Уж дерригаш а хІана дий аьнна паччахьалкхен дилла Знак йолаш да.

Мастера Раиса Петровнас дувц:

— ХІамаш тега шоваттиа мотористка я тха участке къахьегаш. Уж берригаш а хІана бац аьнна комсомолцаш кагирхоин ба. Царга хьожаш, эшаш дола гІо-новкъостал деш хьехачаш ба. Царех ба мотористкаш, коммунистически къахьегама ударникаш Тимаева Зара, Гладышева Галина, Бабаян Жанна, Мустапаева Тумина, вкьбараш. Цар къонабараш Іомабу балха хамах бизза пайда эца, хьаю хІамаш дика хилийта.

— МоллагІча коллектива болх кулгалхочох тийша ба, — аьлар, тха къамаьла чуьсенача, филиала партийни организаце секретара Лезарева Ольга Николаевнас. — Из дика кхетаде а мастер Кирияк Раиса Петровна. Шоаткъа шу гарта ха а цо моттиг ца хувцаш болх бу. Йоккхача опыто воакъостал ду цунна шийна коллектива къахьегамк социалистически аьхьа кхетамца вІаштІехьъякха.

Из да а да иштта. Дешна учет лелаю Раиса Петровнас участкерча хІамаш тегараша балча балха. Цун итоташ дІайовзийт массанена.

Раиса Петровна керте латтача участка коллективо социалистически яхь лелаю мастер Гришкова Зинаида Ивановнас кулгалдеча иттлагІча участкаца. Цу яхье Кирияк керте латтача участка хІамаш тегараша вІаштта кхоза хьалхара моттиг дьюкхай укх шера. Апрель бетта итогагІа а из моттиг шоашка юсаргхьларах дог тийша ба уж.

В. КОСТОЕВ.

Дика къахьег транспортникаша

Хьинаре къахьег укх денош Ленина орден делаьча «Грознефть» объединенева чуйоагІача Грозненски технологически транспорта управлене болхлоша. Уж дика лоархІабаьб укх шера хьалхарча квартала заданех. Цар планал совгІа мехкдаьттахошка, бурувдеттарашка, гІишлоихошка дІавкхачийтад 23 эзар тонн тайп-тайпара мохьаш.

Балха тІа шийгара масал телаш хиларца белгалваьннав укхаза дезза новкъаш кхухьача машина водитель, тІемен къахьегамен ветеран Ш. Потоев. Иштта дика къахьегарца белгалбаьннаб укхаза водителаш Демельханов Алхалур, Макаров Виктор, Кривошеенко Анатолий, Арсамирзоев Хаз-Магомед, Матеваев Лаьча.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

«Котлоочистка» яхача Московски завода Грозненски филиала коллективо бить бетта план 22 апреле кхоачашъярах рапорт деннад. Цо дукха балхаш дьа «Грозэнерго», «Дагэнерго», «Ставропольэнерго» яхача районни энергоуправлений предприятешка. Из толам баккха вІаштІехьдаьннад «ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдинеи хьадер дукхагІеи хилийта!» яхача девизагІа яхь йоаркаь къахьегар бахьан долаш. Шоашара хьонхам телаш болх беш хиларца белгалбаьннаб укхаза ньа цІендераш Неврик Анатолий, Григорьев Эдуард, Захарченко Владимир, Шевцов Анатолий.

Х. СУРУДЖАНЦ.

КІЕЗИГЧУН А ДУККХАЧУН А КХОМ БЕШ

Дика дІадоладаьд пятилетка кхоалагІа шу тха МагІалбикерча автотранспортни предприяте коллективо. Цо толаме кхоачашъяьй бить бетта задани.

Цу толамий ларде латт предприяте ерригача коллектива хьинаре къахьегам, дика вІаштІехьъяьнкха социалистически яхь лелаяр.

Тха коллективе шерра дийцад КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумо советски наха хьалхашка оттадаь декхараш. Белгалдаьхад къахьегама а балха а дисциплина чІоагІъяра, болхлой, специалистий, кулгалхой бехктокхам лакхбара наькъаш.

Предприяте цехашта, колоннашта, къаьст - къаьстача болхлошта юкъе хьалхашка латта декхараш дикагІа кхоачашдара тІехьа социалистически яхь лелаю АТП партийни, профсоюзни, комсомольски организацей хьалхленца. Хан - ханнахьа яхьа итогаш ю.

ДикагІа болх бераш, социалистически яхье котбаьннараш морально а материально а белгалбоах, коллектива хьалхашка хоастабу. ЛаьрхІа буц шоашта хьалхашка лаьттача декхарех лоархІа ца беш бисараш, моллагІча тайпара гІалат баьнараш. ХІаьта из къаьстта лоархІаме а да хІаране бехктокхам лакхбара, балха дисциплина чІоагІъяра.

Социалистически яхье хьалха латташ, моллагІа тІадилла гІулакх дизза чакхдоаккхаш, бехктокхам лакха болаш хьабоагІа шофераш Беков Уайс, Мержоев Махьмад, Коттоев Сайла, Дышниев Элмарза, Боков Хьалмурд, Тилик Николай, Коригов Хьамид, Саутиев Къамбулат, ФаргиевгІар Башир, Іийса, Хьажмурд, Коригов Салман, Шадиев Махьмад, кхыбараш.

Хьалха латтарий инициативагІа дІадоладаь дукха дика гІулакхаш да тха коллективе. Царех цаІ да кхом бара тІехьа лоаттабу къовсам чІоагІбар.

Ер шу доладелча дезза йиъ тонн совгІа бензин кходаьд тха шофераша. Цо торо елар тха коллективерча дуккхача шофераша ленински субботник долча дийнахьа кходаьча доагорца болх бе.

Тха коллективе закон а хинна дІаотташ латт дика хьожаш машнаш, оборудовани лелаенга, запасной оаттахалех, чархех, доагорах, кхыча хІамаех кхом беш пайда эцилга.

ХІаьта а оаха дика кхетаду автотранспорта болх вІаштІехьбоаккхача кхы а дукха дараш тхоай де деалга.

С. КАРТОЕВ,
МагІалбикерча автотранспортни предприяте директор.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

КПСС XXVI съезда, парте ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенеш кхоачашъяра, мехка Кхачан программа чакхйоаккхача ма могга доккхагІа дакъа юкъедаьхьаре, Нохч-ГІалгІайчен колхозийи совхозийн фермий берригача болхлошка хьайбаш дика Іантара доахертда вай, аьнна дІалхача гуреаьа шоаш кхайкарал деш тІаийца социалистически декхараш толаме кхоачашду Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза хьайбаш лелдераша.

Иштта, дизза долаш доахан Іантара а доахаш, цхьоалагІча квартале паччахьалкхенга дукх доакхара план кхоачашъяьй 134 процент, хІаьта шура йоахара — 100,3. Цох 90 процент цхьоалагІча сортагІа я.

Шоашта хьалхашка латта декхараш кхета а деш хьинар па кходеш къахьег доьяркаша, скотникаша, ма Іуш.

Поточно-цехови хьисапе доахан лелдара болх колхозе вІаштІехьбаккхарех доьяркий аьттув боал шура дикка алсамъяккха. Масала, укх шера цхьоалагІча квартале хІара шоай групперча Іаттагара 1350 килограмм шура яьккхай Кадырова Насиптеи Эскерханова Хьаваси. Кхы а дукхагІа я цу юкъа Ансарова Айзанеи Бузурнаева Іайнаси, Кашатырова Азиматеи Мамашева Закираси яьккхар.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТІА: Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза доьяркаш (аьрдехьара аьттехьа) Джамаева Яха, Мамашева Эминат, Юмартова Калимат, Кашатырова Азимат, Кадырова Насипт.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ШЕРРА ДАЬРЖАД БАЛХАШ

Сихдаь дІахьош да хІанз бІаьстан кхашкара балхаш Советски района «Ленинский путь» совхозе. Махкаш даьха, культиваци а лоацпача юкъа лаьтта Іайна тІоадал дІа я къайла, хІанз тІатеІІа горох, кен, силоса хьажкІаш дІаюш ба цу боахама механизатораш.

БІаьстте хьалха юа культураш дІаера лаьтта кийчдеш геттара дика къахьийгар трактористаша Яхьяев Хьумидеи Кауртукаев Денисолтаи. Балха нормаш юкъера лаьрхІача 160—170 процент кхоачашйора цар хІара дийнахьа. Иштта дика къахьийгар кхыча механизатораша а. Цар хьинаре баьча балхо вІаштІехьдалийтар йоах луше а бІаьсте юа культураш дІаъе йолае.

Из болх массарел сихагІен толашагІеи бу механизатораша Саламов Хасмахьмада, Эльмурзаев Хасе, Гайсумов Аюба. Дийнахьа шиъшша норма ю царех хІаране. Кеик горох дІайийна а баьнна, хІанз силоса хьажкІаш дІаюш ба уж.

Шерра даьржад балхаш совхоза сомий бешамашка а. Уж лелаеш пхелагІа бригада я. Минеральни, органически удобренеща хьаьндаьчул тІехьагІа гаьний мугІараша юкъерча лаьтта культиваци а я, гаьнаш еІа а еІа, хІанз парна за дега садоахкача хІамашта духьала молхаш тохаш ба механизатораш. Из болх къаьстта дика бу Бахамаев Сайд - Селима кулгалдеча пхелагІча бригаде.

В. СОЛТАГИРЕЕВ.

ДОРЗОЛ ДЕХЬАРА

Социализма мехкашкара

Металл мукх ца дайтара

«МОПЛ» — иштта оал моллагІча климатически хьалашка металлаш коррозех лорадара мехкадьттах хьаеш йолча средствах. Цунна патент оттадаьд дукха ха йоацаш Румынен Советски Союзен. Дош ше хьадаьд Москвеи Плоешти яхача городий цІерий хьалхара шишша дъь алап вІашагІа а тека. Кхетаеш да, аббревиатура бахьан доацаш хьахина ма хилар. «МОПЛ» Москверча мехкадьтта чакхдахара йолча Ерригсоюзни Іилма-тохкама институтои Плоештерча мехкадьтта чакхдахара тохкамий инженерно-технологически проектни институтои» (ИЧИТПР) бераате цхьан гІулакхаш лелдарах дола масал да.

— Шин институто цхьан гІулакхаш леладу, — дувц инженера Константин Джорджеску, Плоештски института тохкамий лабораторе начальника, — шеррача тематиках. Цунах хьахиннар чІоагІа лоархІаме да. «МОПЛ» хьаяр мел лоархІаме хІама да дикагІа кхетадергда вай, нагахьа санна вай дунен статистикага хьоже. Цо хьахьокх, вай планета тІарча хІара итт тоннаш пхьаъчане доменни пицках «мукх дуача металла болх беш хилар». Хьаь шера цхьан тохкамаш а дьъ, хьаьача «МОПЛ» практике хьахьехкад ше коррозена эффективно духьала оттлалуш хилар.

Вошал долча мехкий шин института тохкамий объект яр иштта лакха дикал йола дизельни ракетни доагар хьадара процессаш оттаяр, мехкадьтта чакхдахара кхы а эффективнегІен кІоаргагІен йола технологи хьаяр, к. их. дІ. Уж тохкамаш деча хана хьаьча установкех шерра пайда эаргба Румынен Советски Союзен халкъбоахаме, уж лургьа доазол дехьарча кхыча партнераашта.

Шинна а институто цхьан оттаю хІара темана лаьрхІа йоагІаш йола программа, цув кІийлен тІа специализаци ю тохкамийн экспериментийн балхашта. «Лабораторни инженерно - конструкторски, испытательни балхаш иштта вІашагІкъестадаро, — кертагІдаьккхар Константин Джорджеску, — йиш хулийт параллелизм ца хилийта, дикка кІезигду тохкамашиен хьалха латта технологи юкъеяхьарген дІадодар а цу гІу[illegible] а».

ИЧИТПР Іилманхоша хаддаьза ду цхьан тохкамаш иштта Киеверча (хьокхаш долча хаьттай даькъе), Новосибирскерча (катализаторий сери хьаьра даькъе) тхоай профилагІча институташца.

Антиаллерген — хьажкІех

Исторе тешал деча бесса, открытеш дукхьал лабораторешка е чертежешен расчеташен къайладаькхача истолаш тІа яь Іац, уж ю сакъердама араваьнна волавенна леташ а (дагалоацаргба вай «Ньютона Іаш» деррагача дунен тяготене закони), маннв чу лувчаш (деррагача дуненна хеза Архимеда «Эврика!»), вІаллав дега а доацача хьалашка а. ХьажкІех йоахача антиаллергически белгалонех йола идея юзаенне я, масала, Сердженну Джордже яхаш волча румынски лоро шийна оттаь хиннача диетаца.

— Деррига укх тайпара хиннад, — дувц Серджну сега лоро Дорина Джордже. — Садоахача къамарга аллерги а хинна пациташ волча са мара зийра цо шийн диетана юкъе хьажкІаш йихьача из лазар шийна цІенденна дІадалар. Антиаллергически действи дукха хьажкІаш а юкъейолаш хиннача рационо яь хилара йола гипотеза кийса хилар гучадаьлар тІехьагІа, аллергически симптомаш юхагучахьлча Сердженну пІаьнка а хьажкІаш яа ваьлча.

Иштта хьахилар хьажкІа фийтех даьхача экстрактий антиаллергически действе хьакъехьара уйлаш. ХІаьта 1977 шера тхона делар медикаменташ яхаран аллергически лазарашта дарба даран патент.

МалагІаш я кердача антиаллергена белгалонаш?

Из дарбана хилара бахьан да аллергически реакцеш ца хилийтара а садоахача къамарга хиннача аллергена санна, иштта кІезиг хулача аллергически лазарашта а дарба дара йола эффективни средство йола вещеставаш хьажкІех йоахкаш хилар. ЧІоагІа лоархІаме да, кхьметтел вІаьккхача хана цу препаратах пайда эйбича а — шин беттагара бархІ беттага кхаччалца йолча юкъа — цунах доалаш цхьанкха зе ца хилар. Из бахьан долаш хІанз «Корал» антиаллерген шийн дикилга диллача хІанззалца йолча хана Іилмана мел яйарея тІехъяргья.

Химико - фармацевтически институте даьча тохкамаша бокъонца чІоагІдаьд хьажкІех яь препарат антиаллергически эффект лакха йолаш хилар. ХІанз де лезар да промышленни масштабе медикамент хьаяр.

Геннадий АБАЛОВ,
АПН соб. корр.

Бухарест.

ЦХЬОАЛАГIА МАЙ ДЕЗДИР НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕНО

Грозне хинна къахьегамхой демонстраци

ЦХЬОАЛАГIА МАЙ — дунен тIарча барт-цхьоагIон, берригача наькъа ираз бахьан долаш лоаттабеча къовсама цIей, къахьегамен машарен цIей. Цу дийнахьа наькъа дегаш къаьстта чIоагIа гIоздоал карагIдьнинарий хаж беш, царех доккхал деш, белгалдоах де лерхIараш, кхоачащде деза гIулакхаш. Иштта хул массаза, иштта да тахан а.

Шин тайпера белгала да укх шерара ЦхьоалагIа май вай республика къахьегамхошта. Ерригa уйла тIаяхийта, дерригa низаш сарцагIдаьха цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера заданеш, Кхачан программа, КПСС ЦК майскии ноябрьскии (1982 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш ба республика къахьегамхой. Дог гIоздоаккхаш да цар толамаш.

Цунна дола тешал да укх шера хьалхарча биъ бетта продукци маьхала яккхарен изделей дукхагIа дола тайпаш арахецарен задани ханал хьалха кхоачашъярах Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлоша денна рапорт, заданел совгIа Даьхена дукха мехкдаьтта, газ, мехкдаьтта хими продукци, машенаш, оборудованеш, приборaш, яйтачен кхачана промышленноста продукци енна́й — ерригa лаьрхIача 10 миллион сом совгIа мах болаш.

ДикагIа йолча агротехнически ханашка кхашнара бIаьстан балхаш чакхдаьхад дукхача колхозийи совхозийи лаьтта леладераша, хьайбаш продукташ ди тIехьагIа дукхагIа йоах республика хьайбаш леладераша.

...Сийрда малх хьекаш, сигала морх йоцаш къаьга, бIаьсти кулача тайпара дIайха да тахнара ди. Дезача цIейна хоза кийчъяьй республика столица — Грозный. Массе а моттигашка гуш я цIе байраххаш, лозунгаш, транспаранташ, массе а оагIорахьара хьахоз музыка, илли. Къаьстта хоза я ЦхьоалагIча майна хетаяь къахьегамхой демонстраци чакхъяргйола майда.

...IуйрЙина 10 сахьат доал. Трибуна тIа бовл Нохч-ГIалгIайчен партийни, советски органий кулгалхой. Майдан тIа ех Советски Союза Гимн.

Гимн социаьве а майдан тIа гIолла вийса гIа боахащ бовалу Грозненски гарнизона бIухой, вай Даьхен доазонаш фийла лорадераш, шоай дий — граждански Сийлахь-боккхача Даймехкен тIемий турпалий — сий лакха лоаттадераш. Цар, паргIатони машарен салташа, тахан хьаькох шоашта ховр, шоаш Iомадер, моллагIча хана агрессор юхатоха могаргдолаш шоаш хилар.

КIеанта ха яьлча майдан тIа йоал байраххаш бе йоахкарий колонна. Социалистически яхье хьалха латтарах, хьинаре къахьегача дика гIулакхаш нарагIдувлярах тайнна я пятилетка гвардейцашта бе йоахка цIе байраххаш.

Царна тIехь майдан тIа гIолла чакхйоал социалистически яхье котбаьннарий, «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен, хьалер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа къахьегаш барий колонна. Уж ба дикагIбарел а дикагIбола болхлой класса, халкъа интеллигенце викалаш, цар наьхкаш тIа лел къаьста дика къахьегарах тийнна ординаш медалаш.

Майдан тIа гIолла йолалу музыкаца вийсбеш гIа боахаш боагIача физкультурникий колонна. Гулбеннараша дIайха моаршал тел республика спортивни сий лакха лоаттадерашка — спортивни общеставай викалашка.

Трибуна юхе гIолла йолалу республика профессионально-технически дешара системa дешархой колоннаш. Массала а санна царна хьалха я мехкарий-фатанчий оркестр. Ерригa майда ехаеш локкхача маршаца, еттача фатаца вийсбеш гIа боахаш боагIа кхоана мехкдаьттахой, гIишлонхой, химикаш, монтажникаш, слесараш дика дIаоттаргбараш.

Ерригa майда сийрдайоаккх майдан тIа яьннача хоза кийчъяь йоагIача Грозненски школьникий колонна. «Деша, деша, деша!» яха ленински васкет кхоачашдеш дукха дика гIулакхаш кхоачашдеш ваькъабаьккхаб уж тахарча цIейна. Тиша аьнн, керлаь гулдаьд цар, дешархой къахьегама бригадашца болх баьб, тIема хана лер йоацаш байнача турпалий цIераш тулчаьхай, тIема сийлен музеяш вIашагIъеххай.

Деладенна, гIаддаха долаш гIа боахаш трибуна юхе гIолла тIехдоал берaш — вай кхоане, тешаме тIехье.

ДЕЗАЧА ЦIЕЙНА сийлеица накъабехара, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш йиза кхоачашъяра тIагIертта къовсам лоаттабеча вай хьамсарча баьччa В. И. Ленина цIерагIча района къахьегамхой башха-дика къахьегама толамаш доахаш накъабаьхаб дунен халкъашта юкъерча дезача цIейна. Грознерча районашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг дикхарах цIейна хетаьча города къахьегамхой демонстраце колоннана керте отта бокъо яьккхай цар. Укх шера цхьоалагIча квартале республикерча районашта юкъе «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах республиканеки Сийлен улга тIа а йоаккхаш Ленински района еннай КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела цIе байрахх.

Къахьегамхой демонстрацена керте отта царна бокъо яла а йоагIаш енна хилар къаьгга хьахьокх цхьайттталагIча пятилетка кхоалагIча шера цар доахача къахьегама толамаша. Нормативно-цIена продукци арахецара хьалхарча квартала план 103,6 процент кхоачашъяьй цар. Пачхьалкхен планал совгIа маьхала яьккхай 952 эзар сома маьха тайп-тайпара продукция. Къахьегама оьсарле лакхъяра задани 2,9 процент тIехкхоачашъяьй.

Районе арахецаш я паччахьалкхен дикала Знак йолаш йола 92 издели, ерригa арахецача продукцех 27 процент яр из я.

«Даькъала хилда ЦхьоалагIа май!» «Сийле хийла Советски Союза Коммунистически партеи» яхача дег тIара доагIача дIайхача дешаца трибуна тIа латтараша моаршал а хетташ майдан тIа кхоач Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода машенашъерий коллектив. Партеи правительстван кулгалхой партреташ, цIе байраххилгаш, эзаш даькъаш хоза кийчъенна йоагIа цун колонна. Дунен халкъашта юкъерча цIея сийна шоаш тIаийца дезхараш толаме кхоачашдарах дегаш гIоздаьнна болаш, кхиеш доахаш, белаш трибуна хьалхашка гIолла чакхбоал машенашъераш. Вай мехка шеттел доаьал арахьарча дуккхача мехкашка а дика йоваш я «Красный молот» заводе арахецаш йола продукция. Завода коллектива хIара беттa республикерча промышленни предприятешта юкъе яьржача яхье котъювларах республиканкски Сийлен улга тIа йоахаш хьайоагIа. Бригадин подрядагIа къахьегаш я уккхаьре дукхагIйола бригадаш. Царна юкъе а хьалха латтачарех я Аванесов Леонид Карапетович, Феногенов Николай Иванович, Гудушаури Георгий Александрович керте латта бригадаш.

«Деррига дунен тIа машар хилба!» «Сийле хийла социалистически яхье хьалхалаттарий» яхача дешаца трибуна тIа латтараша хеттачe моаршала «Урал» яхача дешаца жоп телаш, цIеча байраххилгашца, лозунгашца, транспаранташца ето йолаш трибуна хьалхашка гIолла чакхйоал «Автоспецоборудованяе» яхача опытно-экспериментальни завода, трамвайно-троллейбусни управленe, швейни производствени объединенe, цIагIа къахьегаре йолча комбината, экспериментальни мебельни фабрика, молкомбината, кхыча предприятей къахьегамхой колоннаш. БIаьстан цIейна шоаш дика совгIаташ кийчдаь хиларах дола рапорташ дахь цар.

Ленински районо йоккха я интеллигенце отряд. укхаза я республикера дукхагIйола ВУЗ-аш, техникумаш. Республикерча берригача къахьегамхошта цхьана цар хьинаре даакъа лоац республика экономически а социальни а дегIакхувлачa, къоначa тIехьенна коммунистически хьисапе кхетам луча. Цхьаннена тIехьа шоллагIбараш болаш майдан тIа гIолла деrаш гIоздьнна болаш чакхбоал бытовой гIулакхаш дераш, бувзамхой, медикаш, студенташ, кхыбараш.

ГОРОДЕРЧА КЪАХЬЕГАМХОШТА юкъе яьржача социалистически яхье дика толамаш а доахаш, тIаийна декхараш толамe кхоачашдарах демонстраце колоннашта юкъе шоллагIа яха бокъо яьккхарех ба Заводской района къахьегамхой. Царна хьалха боагIаш бола Союзни республикай ЦIе байраххаш яьхаш бараш трибуна хьелхашка кхоч. Дезача цIейца уж даькъала буваш моаршал хетт царга трибуна тIа латтараша.

Массаза санна района къахьегамхошта юкъе хьалха йоагIа «Грознефтеоргсинтез» производствени объединенe къахьегамхой колонна. Царна юкъе а керте латташ я вай республикe эггара хьалха «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийта» яхача девизагIа ях дIайолаьча СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллектив. «МашарI» «Ираз!» «Май!» «Сийле хийла КПСС!» «Даькъала хилда дунен халкъашта юкъера доттагIал!» яха а кхыдола а лозунгаш, плакаташ, транспаранташ, дахьаш боагIа химикаш. Хьалхарча квартале даьхача къахьегама толамий итогаш йича республикерча промышленни предприятешта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг хьожайир царна. Завода коллективана елар КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦIе байрахх. Иштта республикански Сийлен улга тIа йихьар из. Шоаш даьха къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш накъабаьхаб уж ЦхьоалагIча майна. 29 апреле кхоачашъяьй биъ бетта задани, ерригa арахецача продукцех 86 процент гаргга яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш я. Иштта толамаш дахарах района къахьегамхой колоннана хьалха оттa бокъо еннай цунна.

Царел тIехьа боагIа республикерча яхье призовой моттигаш яьха бола В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, Грозненски ремонтно-механически предприяте, радиотехнически завода, кхыча предприятей къахьегамхой. Тахарча дезача цIейна кийчдаь къахьегама совгIаташ довзийташ рапорташ дахь цар.

Къахьегамхой колоннашка гуш да къаьст-къаьстача бригадаша ЦхьоалагIча майна кийчдаь дола совгIаташ гойташ дола рапорташ. «Грозхимремстрой» трестерча новкъосташа Паукова, Шахбазова кулгалдеча бригадаша биъ бетта план 20 апреле Евдокимов керте латтача участка коллективо 25 апреле кхоачашъярах дола рапорташ дахь. В. И. Ленина цIерагIча заводерча «Г-70/2 яхача установка коллективо планал совгIа арахийцад 4 эзар тонн кхоача парафин, гIишлой управлене СМУ-7 гIишлонхоша довзийтад ЛЧ-24 яха установка ханел хьалха эксплуатаце дIаяла, ДСК гIишлонхоша хьалдергла 1730 квадратни метр хула цIенош.

Майдан тIа гIолла чакхйоал хоза кийчъенна йола Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене, № 7 йолча треста ГИУС-а, объединенни Грозненски ТЭЦ-а, «Чечингстройтранс» производствени объединенe «Грозэнерго», хладокомбината, «Промтовары» яхача розничи объединенe, кхыча предприятей, Iилманхой колоннаш. Цар къаьгга хьахьокх хьамсарча партеи халкъен йохаргйоаца цхьоагIо.

ПЕРВОМАЙСКИ хоаршал да Старопромысловски района къахьегамхошка» яха дешаш дех майдан тIа. Цу ханна трибунана хьалхашка кхоач республикe эгара къаьнагIа йолча мехкдаьтта района колонна. Цар къахьегамхоша бочa лелаю революционни, тIема, къахьегама традицеш, денна шоай хьинари низи кхобаш уж кхы а бальхегIа яра.

Шоаш Ленина, Коммунистически парте гIулакха тешаме хилар хьахьекхар района къахьегамхоша Дерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа. 180 эзар сома продукци арахеца нарагIдьлар района «ЦIеча шоттадийнахьа».

Къахьегама совгIаташ дахьаш накъабаьккхаб района къахьегамхой дунен халкъашта юкъерча къахьегамхой барт-цхьоагIон цIейна а, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра тIагIертта къовсам лоаттабеча цар биъ бетта план 28 апреле кхоачашъярах рапорт делар, цхьайтталагIа пятилетка дIайоалаенначa гIоне лийрхIачуд совгIа цхьа миллион сома маьха продукция Даьхенга йоккха аьттун баьннаб.

Демонстраце баьхлача района къахьегамхой колоннана хьалха боагIа социалистически яхье котбаьннараш. Царна юкъе ба хIанале тIадоагIача шера а пятилетка тIехьхьарча шера а чотагIа къахьийга на Iеш шоай кхе шера заданеш а кхоачашъаь баьннараш.

Майдан тIа боал Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене аппарата, цун подразделеней къахьегамхой. Республика мехкаьттахоша 1 Майна накъаболхаш 16 эзар тонн планал совгIа мехкдьтта. 12,5 миллион кубометр газ лургьа, аьнна дезна дош дизза кхоачашдир. Социалистически яхье хьалхалатташ хьабоагIа «Старогрознефть» НГДУ мехкдаьттахой. Царна хьалха йоагIача машина тIа дахь йоазув да: «Планал совгIа даьккхад 13 эзар тонн мехкдаьтта — из да Даьхен оаха кийчдаь совгIат».

Дукха дика гIулакхаш шоай чоте долаш я «Октябрьнефть» НГДУ, «Грознефтегаз» НГУ, Грозненски УБР, Ташкалински УТТ коллективаш. Цар балха тIа тIа-тIа чIоагIлуш йоагIа «Хоастами сийлен — къахьегарга хьежжа» яха девиз.

ЦII шоллагIчоа тIехьа йолаш трибунина хьалхашка гIолла IотIехйоал «Электроприбор», «Трансмаш», Грозненски ремонтно-механически заводий коллективаш. Цу предприятей общественни организацеша, администрацеша хьинаре къовсам лоаттабу болх дерттIа вIаш тIехьбаккхара, къахьегама дисциплина чIоагIъяраш шийна тIадиллача гIулакхаца хIаране бехктоххам айбаран тIехьа.

Дукха гIишлошью организацеш я районе. Царна юкъе шин белгала моттиг дIалоац укх тIеххьарча хана республикански а Ерригроссийски а яхье котъювлаш хьайоагIача «Грозтрубопроводстрой» треста коллективо. Цу тресте чуйоагIа болгарски гIишлошъерий группа. Халхарашца, иллеша уж майдан тIа баьлча микрофона чура хьахоз: «ЧIоагI а лулла, даим даха а дахалда советско-болгарски доттагIал!» яха дешаш.

КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума решенеш, Кхачан программа кхоачашъяра а дикка даьгъа юкъехьош я района предприятей коллективаш. Из къаьстта ала доагIа «Госкомсельхозтехника» объединенех. Дуккхача даьхье цар шоай болх дика хьабарах тийша да кхашкара, фермашкара балхаш чакхдоахачa техника къахьегама оьсарле лакха йолаш хулга.

ШЕРРА гIа боахаш майдан тIа боал Октябрьски района колоннацара къахьегамхой. Района предприятей, организацей, учреждений коллективаша бIубенна дIа доладьд цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIа шу. «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийта» яхача девизагIа шерра болам боаржабьча цар хьалхарча квартала а биъ бетта а планови заданеш ханал хьалха кхоачашъяьй. Цу юкъа лийрхIачул совгIа ехкай ах миллион гаргга сома маьха продукци, къахьегама оьсарле 2,7 процент лакхагIа хиний, цхьа са бола угольни тIалатта продукци арахецара план 106,7 процент кхоачашъяьй.

Уж декхараш кхоачашдеча хьийнаре даакъа юкъедилхад производстве хьалхалаттараьчен новаторараш: Г. П. Шульгас — вагонни депо электросварщика, Э. А. Эльбадукаевас — электромеханически завода штамповщикас, В. В. Вахлиевa — «Промавтоматика» НПО опытни завода токарий бригадира, локомотиви депо машиниста Л. П. Дементьева, когда гIирс беча бафрика болхлочо Л. А. Санюка, дукхача кхечар.

Районе меттел ерригача республике а цIи хеза я «Промавтоматика» НПО коллектив. Цо дукхаза котало яьхай республикански социалистически яхье. Иштта, бIубенна накъабаьхаб цар къахьегамхой хIанзарча ЦхьоалагIча майна а.

Трибуна тIа латтачар цIайца даькъала буьц машиныьакъа Грозненски отделене болхлой. Цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш IотеIйоал локомотивийи вагонийи депой, моехьаш тIадоттарщ Iодахарен, бувзама, цаьнга дистанцей коллективаш.

Шей дезде баьхкарий бе доахк парте ЦК Политбюро членийи кандидатийи сурташ, цар тешал ду шоаш боарам боващаш Коммунистически партеи Советски правительствах чуркен арахьарчен политиканa рaьза хилар.

КПСС XXVI съезда хьадла хьаьннад, халкъа хьалторо ма-могга айелга шиъ керттера декхар парте лерхIаш йолга. Из декхар дизза кхоачашделга дуккхача даькъе тийша да халкъо чIоагIа хоатташ дола товараш арахецача предприятей, наха тайп-тайпара гIулакхаш деча организацей балхах.

Цу даьъе тIа-тIа шоай болх дикагIа вIаштIехьбоаккхаш, план кхоачашъяь па Iеш, продукце дикал а айе гIерташ хьабоагIа района яйтача промышленноста предприятей къахьегамхой. Царех я республикански яхье шоалагIа моттиг яьккхача Грозненски хота гIирс беча фабрика, Октябрьски районе хьаллара моттиг яьккхача текстильно-галантерейни объединенe коллективаш. Цудулха чIоагIа гIоздаьнна болаш баьхкаб цар къахьегамхой демонстраце. Хоза тоаш кийчбенна болча цар деькъача лозунгаша, плакаташа хьагойт дIахо йолача хана къахьегаме керда котаоаш яха цага уж болга.

Дика найоалаш къахьийгад карарча шера района гIишлонгьярпиа а. Из бахьан долаш царна карагIдьннад керттера производствени фондаш болх бе йолаяйтара план 123,2 процентa капвложенеш карaерзаятара план 137 процента кхоачашъе. 1-ча Майна сийна лоаттаеча социалистически яхье эггара дикагIа аьтту баьнначарех я карьероуправлене, Къулбаседа-Кавказски магистральни мехкдаьттапроводий, № 131 йолa гIишлошъяра-монтажни поезди, «Грозтрубопроводстрой» треста №№ 1, 3 йолча СМУ «Чечингвастрой» треста №№ 1, 2 йолча СМУ коллективаш.

«Май», «Машар», «Къахьегам», «Вошал» — цу тайпара дешаш даим дек бIаьстен цIей дезде баьхкачар дегашка, къамаьлашка, уйлашка. Баьшарча дуьхаро, цIеча байраххаша, лозунгаша хозъьйча города майдашка, улицашка, эггара шоай тоаьлашагIбола гIирс бийха боагIача нахага хьежача вай сийлахь-йоккхача Даьдемах, цун къонгехи мехкарехи доккхал деш, хье царца тахнардар саина дола доккхий цIейн деадеча хане гIоале ютъаш саина кхоали дийха ца доагIа во тIаккхьъчача цхьана халонаш Iовшаш хургхиларах а воккхий веш йола уйлаш кер чу йосс.

МАЙДАН ТIА ЙОАЛ Грозненски района къахьегамхой колонна. Шоаш даьхача толамех курал е боакъо йолаш ба тахан 1 Май дездеча даакъа лоаца дукхача юрта боахамашкарен промышленни предприятешкарен болхлой.

Кхоаненах бIубенна, укх шера шоашта тIалатта декхараш толаме кхоачашдерггхилара шено йоаццаш шерра гIа а бовкхаш боагIа уж. ГIийло хьекхача михо ловзаеш ЦIе байраххаши транспаранташа а йолаш, мехка Кхачан программа кхоачаш ечa кхы тIа хьинар айдена къахьега уйла йолаш ба деташ гIоздаьнна ялати баьцадаараши кхедераш, шурен дулхи доаккхараш, промышленни продукци хьераш. Укх шера цхьоалагIча квартале хьайбай продукташ дукхагIа ялран кийчъяраи районаца лелаяьча республиканскин социалистически яхье кхоалагIа моттиг яьккхий цу района хьайбаш леладераша. Пачхьалкхенна шура дIаялара квартала план кхоачашъяьй 127 процент, дулх доккхара — 114 процент, фуаш дIадалара — 112 процент. ДIадахача шераца кийсбича цар боарам лаккбаьб: дулха — 29 процент, шурий — 12, фуна — 23 процент.

Хьинар дьу! па долийташ толаме къахьийгад района хьайбаш леладераша апрель бетта а. ЦхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера къаьстта дика шоей декхараш кхоачашду «Ермоловская» яхача птицефабрика, «Грозненский молочный», «Юбилейный», «Кулариснин» совхозий, 1 Мая цIерагIча колхоза, ОПХ «Гикаловское» яхачен кхы дукхача боахамийн хьайбаши ноа тIара салхазараши леладеш йолча къахьегамх коллективаша. Баьцадаараш кхедеча «Тепличный» совхозо.

«КПСС XXVI съезда майски ноябрьски (1982 ш.) Пленумий решенеш — кхоачашъергья!» яха девиз а йолаш хьалха йоагIарашта юкъе я цу боахамий коллективаш.

Мехка Кхачан программа кхоачашъеча шоай ма кулла доккхагIа даакъа юкъедахьа гIерташ шерра социалистически яхь а йоаржаь кхы тIа хьинар айдена тIетеIа балхаш деш бола района къахьегамхой даькъала буьц трибуна тIара. Хьахоз «Ура!» «Ура!» яхаш шоай дегагIоздале хьахьокхаш къахьегамхоша детта цIогIарч.

ЦхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера шоаш тIаийца доккхий социалистически декхараш толаме кхоачашду района дукхача къахьегамхоша. Царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб «Куларинский» совхоза доярчаш Алимерзоева Майзан, Сурхаева Маслат, Абакарова Курли, «Юбилейный» совхоза доярка Хожбахмадова Заният, ОПХ «Гикаловское» яхача боахама дояркаш Сиражнинова Байсат, Магомадова Зарбат, Iаьсий леладу Дадашева Таус, «Грозненский молочный» совхоза доярка, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутат Айтумова Марза, кхы дукха бараш.

Къахьегама оьсарле лакха йолаш хьинар ца кхоцеши балхаш ду района боахамашкарча кхаш леладераша а. Иштта, агротехническа бокъонаша дIа ма деххара лоаццача ханен дикен 630 гектара тIа ялаташ силосаш лаьрхIа йола хьажкIаш дIайийна яьхая КПСС членаш И. Евсеев А. Закриев, З. Абдулкадыров керте латташ йолча звеношкарча механизатораша. Цхьа ди дIадахийтадац цар шоай балха нормаш 150—170 процент кхоачаш ца еш. Цар санна шоай декхараш толаме кхоачашду дукхача механизатораша, баьцадаараши соми кхебеш болча болхлоша.

«ЖIовнен Марсеи союз» — иштта ала мегаргдолаш я Грозненски района къахьегамхой колонна. Дукха я цу районе йоккхий промышленни, транспортни, гIишлош ю предприятеш. Шоай къахьегама рапорташ хьахьокхаш майдан тIа гIолла чакхйоал цар коллективаш а. Укх шера цхьоалагIча квартала промышленни продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьй 103 процент. Из толам боаккхача белгалъяьннай Грозненски газ чакхйоаккхача завода, Артемовски элеватора, мехкарьера, Грозненски МПМК, кхы дукхача предприятей коллективаш.

Пиъ орден лелаеш йолча республика столице Грозне хиннача къахьегамхой демонстраце къаьгга хьахьекхар Коммунистически партеи советски халкъан юкъера йохаргйоаца цхьоагIо, КПСС планаш кхоачашъяра къахьегамхоша деррига шоай хьинар тIадерзадаьлта, В. И. Ленина васкеташта мутIахьа болга.

Демонстраци чакхъьлча театрашка, культура дворецашка, кинотеатрашка сакъердаш хилар городера къахьегамхой.

С. КОТИЕВ.
В. КОСТОЕВ.
С. МАНСИГОВ.
С. АУШЕВ.

И. ПЛИЕВА суртащ.

* * *

1-ча Майна хетаяь демонстрацеши митингаши хилар Нохч-ГIалгIайчен кхыча городашка а юрташка а.

4ым-са-, эзго

Газета арг1аа номер арарга 5-ча май.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителл — 2-85-07; бехктоххама секретара — 2-84-88; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культуре — 2-64-75; кехаташ — 2-56-87; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-56-87; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ05148. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2281.